

STRATEGIE DE DEZVOLTARE LOCALĂ
GRUPUL DE ACȚIUNE LOCALĂ PODIȘUL TÂRNAVELOR

Cuprins

INTRODUCERE	2
CAPITOLUL I: Prezentarea teritoriului și a populației acoperite - analiza diagnostic.....	4
CAPITOLUL II: Componenta parteneriatului.....	9
CAPITOLUL III: Analiza SWOT (analiza punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor	11
CAPITOLUL IV: Obiective, priorități și domenii de intervenție.....	~~16~~ ¹⁵
CAPITOLUL V: Prezentarea măsurilor	~~19~~ ¹⁸
CAPITOLUL VI: Descrierea complementarității și/ sau contribuției la obiectivele altor strategii relevante (naționale, sectoriale, regionale, județene etc.).....	~~63~~ ⁶¹
CAPITOLUL VII: Descrierea planului de acțiune.....	~~65~~ ⁶³
CAPITOLUL VIII: Descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei	~~68~~ ⁶⁶
CAPITOLUL IX: Organizarea viitorului GAL - Descrierea mecanismelor de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei.....	~~70~~ ⁶⁸
CAPITOLUL X: Planul de finanțare al strategiei.....	~~75~~ ⁷³
CAPITOLUL XI: Procedura de evaluare și selecție a proiectelor depuse în cadrul SDL.....	~~76~~ ⁷⁴
CAPITOLUL XII: Descrierea mecanismelor de evitare a posibilelor conflicte de interese conform legislației naționale	~~78~~ ⁷⁶

INTRODUCERE

LEADER, ca program, este unic conceput în a identifica noi modalități de abordare dintr-o perspectivă nouă (de jos în sus), de cooperare și de sprijin pentru comunitățile locale și micile afaceri locale în aplicarea diferită a ideilor lor.

Teritoriul a cărui strategie se prezintă în documentul de față acoperă 14 unități administrativ teritoriale din județul Mureș reprezentate de către comunele: Adămuș, Bahnea, Băgaciu, Bichis, Bogata, Coroisânmărtin, Cucerdea, Cuci, Gănești, Mica, Ogra, Sânpaul, Suplac, precum și din orașul Iernut.

Teritoriul are o suprafață totală de 76.636 ha, cu o personalitate distinctă, pe care i-o conferă particularitățile reliefului: mai înalt decât al regiunii de la nord de Mureș, desfăcut prin văi adânci și largi, cu terase în culmi netede orientate în direcția văilor principale (est-vest), cu versante povârnite și acoperite de păduri. De altfel întregul ținut al Târnavelor prezintă aspectul general al unui podiș vălurit, deluros, compartimentat în fâșii orientate în aceeași direcție, cu masive deluroase sau grupe de dealuri și culmi, în general bine determinate. Teritoriul este locuit de un număr de 44.663 de locuitori, având o densitate de 58,28 loc./km². Pornind de la analiza diagnostic a teritoriului, coroborată cu interesele comune identificate la nivelul comunităților locale, inclusiv cele ale mediului de afaceri privind dezvoltarea economică, partenerii din teritoriul Podișului Târnavelor au definit patru priorități specific teritoriului:

- valorificarea potențialului natural și al așezării geografice a teritoriului, în scopul susținerii dezvoltării turismului;
- reducerea disparităților dintre mediul rural și cel urban prin creșterea nivelului de trai al populației, integrarea grupurilor dezavantajate și valorificarea patrimoniului cultural
- facilitarea organizării fermelor și procesarea producției, pentru a le face mai competitive și pentru a contribui la creșterea economică din teritoriu, dar și înnoirea generațiilor în agricultură prin instalarea tinerilor fermieri;
- susținerea dezvoltării antreprenoriatului și facilitarea tranziției forței de muncă din domeniul agricol către sectoare economice non-agricole.

Grupul de Acțiune Locală este elementul central pentru menținerea abordării LEADER, care recunoaște populația locală ca principal capital al zonelor rurale, capabil de a descoperi cele mai bune soluții de îmbunătățire și dezvoltare a mediului, culturii, tradițiilor și aptitudinilor proprii. Având în vedere și experiența anterioară LEADER, GAL Podișului Târnavelor asigură finanțarea necesară pentru îndeplinirea nevoilor locale prin aplicarea unei abordări care este centrată pe teritoriu, de jos în sus, orientată către parteneriat, integrată, inovatoare și interrelaționată. Aceasta a fost realizată prin mobilizarea intereselor locale pentru a asigura un grup reprezentativ pentru teritoriu care deține cunoștințele locale și care este dispus să anime activitatea locală în jurul strategiei definite.

Inovarea se realizează atunci când se încearcă o nouă abordare care schimbă modalitatea în modul de acțiune pentru îndeplinirea unor rezultate concrete și se realizează pentru prima dată pe cuprinsul teritoriului. Prin prisma experienței sale trecute, GAL-ul va continua să încurajeze o cultură inovativă prin noi abordări ale problemelor existente în comunitatea rurală. Inovarea este cuvântul-cheie al întregii strategii prezentate, construite și pe baza experienței programului anterior. Principalele mecanisme pentru crearea inovării sunt:

1. Integrarea cu alte programe și strategii pentru a facilita livrarea de proiecte inovative, în special adoptarea de soluții de finanțare a necesităților teritoriului, care nu pot fi acoperite integral prin PNDR 2014-2020. Experiența pusă în comun și integrarea vor avea ca obiect și **cooperarea prin crearea de parteneriate cu alte GAL-uri din România și din Uniunea Europeană prin care să se realizeze schimbul de bune practici și livrarea unor proiecte comune de soluționare a unor probleme similare**; de ex. cooperarea poate reprezenta o modalitate de a realiza masa critica necesara pentru ca un anumit proiect sa fie viabil, de a incuraja actiunile complementare, cum ar fi promovarea sau comercializarea in comun de catre grupuri LEADER din diverse zone care au specializare similară pe un anumit produs, sau de a dezvolta initiative comune de turism pe baza unui patrimoniu comun (natural sau antropic).
2. Finanțarea cu prioritate a proiectelor care au potențialul de a aduce noi soluții nevoilor locale. În acest scop, proiectele finanțate prin LEADER au scopul de a oferi dezvoltare în afaceri, de a crea și dezvolta locuri de muncă, de a sprijini întreprinzătorii pentru a deveni lideri de piață prin inovare, adăugând valoare economiei locale. **Activitățile de cooperare pe care GAL-ul intenționează să le desfășoare pot viza și identificarea de astfel de parteneri pentru întreprinzătorii locali atât la nivel national, cât și european.**

În perioada anterioară, în cadrului GAL Podișului Târnavelor au fost contractate 24 proiecte, dintre care cea mai mare pondere (65,05%) în vederea renovării și dezvoltării satelor și îmbunătățirea serviciilor de bază (măsura 322). S-a remarcat o dorință a persoanelor care activează în agricultură de a-și îmbunătăți performanța prin achiziția de utilaje noi, astfel încât peste 16% din fondurile contractate au fost pentru modernizarea exploatațiilor agricole (măsura 121). Având în vedere experiența anterioară a GAL Podișului Târnavelor în perioada de programare 2007 - 2013, se apreciază o creștere a eficienței utilizării fondurilor ce vor fi disponibile prin LEADER în perioada 2014 - 2020.

CAPITOLUL I: Prezentarea teritoriului și a populației acoperite - analiza diagnostic

Grupul de Acțiune Locală „Podișul Târnavelor” acoperă un teritoriu omogen atât din punct de vedere geografic cât și economic, cu o suprafață de **766,36 km²** și deservește o populație de **44.663** locuitori din județul Mureș, respectiv din comunele: Adămuș, Bahnea, Băgaciu, Bichis, Bogata, Coroisânmărtin, Cucerdea, Cuci, Gănești, Mica, Ogra, Sânpaul, Suplac, precum și din orașul Iernut.

Întrucât acest Plan de Dezvoltare Locală vizează un teritoriul bine stabilit, caracterizat prin omogenitate geografică și economică, coeziune socială, caracterizat prin tradiții comune, identitate locală, simțul apartenenței, nevoi și așteptări comune, la elaborarea lui s-au luat în considerare recunoașterea punctelor locale forte și slabe, a riscurilor, a oportunităților și a potențialului endogen, dar și identificarea piedicilor majore în calea dezvoltării durabile.

Scopul principal al implementării Strategiei de Dezvoltare Locală este acela de a acorda sprijin și a încuraja locuitorii din acest spațiu rural bine definit în vederea evaluării oportunităților de dezvoltare pe termen lung a regiunii Podișul Târnavelor.

Din punctul de vedere al limitelor de hotar, regiunea Podișul Târnavelor se învecinează în partea de nord cu râul Mureș, în partea de vest cu județul Alba prin comunele Bichis și Adămuș, iar în partea de sud cu județul Sibiu prin localitățile Băgaciu, Mica și Bahnea, iar în partea de est cu orașul Ungheni, comunele Gheorghe Doja și Balaușeri.

Rolul rețelei căilor de transport și comunicație în dezvoltarea economică și socială a teritoriului este determinant, în prezent de o infrastructură de transport funcțională, și reprezintă un factor de avantaj major în competiția națională și internațională. Un alt aspect specific al acestui tip de infrastructură este că afectează nu numai comunitatea locală, ci și pe cei aflați în tranzit, acesta reprezentând într-un fel „cartea de vizită” a teritoriului respectiv.

Caracterizat de o evoluție pozitivă pe perioada ultimilor ani atât din punct de vedere al ariei de acoperire cât și din punct de vedere calitativ, sistemul de telecomunicații aferent teritoriului Podișul Târnavelor asigură în prezent un acces sporit și rapid al locuitorilor regiunii la rețeaua națională și internațională de telecomunicații. Programul amplu de investiții din acest domeniu, a condus prin dotarea cu echipamente moderne și performante a centralelor telefonice și prin modernizarea infrastructurii de transport a informațiilor la creșterea numărului de beneficiari și a volumului de informații. Conectarea la internet se face prin telefonie fixă și mobilă ce este disponibilă și funcțională în toate comunele regiunii Podișul Târnavelor. Conform Listei ANCOM, s-au identificat 18 localități de pe teritoriul GAL Podișul Târnavelor care cumulează o populație de peste 3700 de persoane care nu beneficiază de servicii de internet.

Infrastructura existentă asigură premisele pentru atragerea de investitori și dezvoltarea de investiții non-agricole pe teritoriul GAL, care sunt imperios necesare pentru dezvoltarea economică a teritoriului.

Relieful teritoriului Podișul Târnavelor este predominat de Podișul Târnavelor, care are particularitatea că este mai înalt decât al regiunii de la nord de Mureș, desfăcut prin văi adânci și largi, cu terase în culmi netede orientate în direcția văilor principale (est-vest), cu versante povârnite și acoperite de păduri. După modul de folosință, structura suprafeței agricole în cadrul teritoriului Podișul Târnavelor se prezintă astfel: suprafața arabilă 66,65 %; pășuni 19,89 %; fânețe 11,68 %; vii și hamei 0,47 %; livezi 1,01 %. Suprafața considerabilă de pășuni și fânețe de la nivelul teritoriului (aproximativ 31%) este favorabilă pentru activitatea de creștere a

animalelor, în special ovine (62941 capete), suine (27978 capete) bovine (8236 capete) și caprine (3692 capete). În acest sens, se pot dezvolta investiții pentru modernizarea exploatațiilor existente și/ sau înființarea de noi exploatații zootehnice. Fondul forestier reprezintă 18,63% din suprafața agricolă a teritoriului - reprezintă o resursă naturală importantă a teritoriului atât din punct de vedere economic cât și al turismului. Pe baza acestei resurse naturale se pot dezvolta investiții nonagricole în sectoarele prelucrării principale și secundare a lemnului, dar și a produselor accesorii ale pădurii. Trebuie luată în considerare și posibilitatea diversificării producției agricole, cu ramuri care să valorifice fie condițiile pedo-climatice de favorabilitate fie existența oportunităților oferite de evoluția cererii pe piața produselor agro-alimentare. În acest sens, ar fi de menționat cultivarea ciupercilor, care poate fi realizată practic în toate unitățile administrativ teritoriale ale județului și apicultura, care poate valorifica elementele favorabile legate de flora spontană diversă, dar și de marile suprafețe de terenuri agricole cultivate cu plante melifere și polenifere: floarea soarelui, porumb, trifoi, pomi fructiferi. La nivelul teritoriului există 6 operatori ecologici certificate (2 în sectorul apicultură și 4 în sectorul agricol).

Trăsăturile climatice ale regiunii sunt o consecință a poziției sale în centrul Transilvaniei, fapt care încadrează acest teritoriu în subprovincia climatică temperat-continental moderată.

Circulația și caracterul maselor de aer din vest și nord-vest, precum și apropierea de lanțul muntos al Apusenilor, care se interpun ca o barieră în fața curenților de aer, definesc elementele climatice specifice. Acestui teritoriu îi sunt specifice verile mai călduroase și iernile lungi și reci. În strânsă concordanță cu substratul litologic, cu relieful, clima și vegetația, în regiunea Podișul Târnavelor predomină solurile din clasa luvisolurilor și cambisolurilor. Astfel, din punct de vedere pedologic, teritoriul se pretează utilizării ca terenuri arabile, îndeosebi pentru culturi de cereale și plante tehnice sau furajere, cât și în pomicultură, viticultură și zootehnie. Din punct de vedere al potențialului productiv pe tipuri de culturi, pe teritoriul Podișul Târnavelor, potențialul culturilor de cereale, respectiv de soia este mediu, în timp ce potențialul culturilor de sfeclă de zahăr, cartofi, lucernă, vie masă este mediu-ridicat, iar al culturii de vie pentru vin este scăzut.

Cea mai importantă resursă a subsolului o constituie zăcămintele de gaz metan, ce sunt localizate în zonele cu domuri, din ele extrăgându-se 62,5% din totalul producției naționale de gaz. Cele mai importante exploatari se desfășoară în arealele localităților Bogata, Cucerdea, Băgaciu. De menționat este faptul ca gazul metan din aceasta regiune este cel mai curat gaz natural din lume, fiind alcătuit aproape exclusiv din gaze uscate. Între resursele subsolului, ca importanță, după gazul metan, sunt rocile nemetalifere utile de diferite categorii (vulcanice, sedimentare, detritice, etc.), prezente în rezerve, practic inepuizabile. În Podișul Târnavelor predomină depozitele sedimentare de nisipuri, marne și argile, care pot fi utilizate în fabricarea unor materiale de construcții. Nisipurile conțin uneori intercalații de gresii, care, bine cimentate, constituie o excelentă piatră de construcție de lungă durabilitate. Marnele, existente de asemenea în rezerve apreciabile, nu sunt valorificate suficient, deși unele varietăți ar putea fi folosite la fabricarea cimentului.

Argilele (inclusiv luturile de coastă și de terasă), la fel de larg răspândite, sunt utilizate la fabricarea materialelor de construcții ceramice (cărămizi, țigle etc.), atât în unități ale industriei locale, cât și în cărămidăriile rurale. Având în vedere aceste resurse naturale prea

puțin exploatate (pe teritoriul GAL se regăsesc o fabrică de cărămizi și 2 ateliere individuale meșteșugărești), activitățile meșteșugărești din domeniul construcțiilor pot fi dezvoltate.

O răspândire mai limitată, dar totuși în rezerve considerabile, o au depozitele mobile de bolovăni și pietriș și balast, extrase în numeroase puncte și folosite ca materiale de construcție brute sau prelucrate industrial. Astfel de rezerve potențiale de agregate minerale se întâlnesc pe cursul râurilor din județul Mureș.

Rețeaua hidrografică a regiunii, ca de altfel a întregului județ, aparține râului Mureș, principalul colector de apă în întreg bazinul Transilvaniei, care străbate teritoriul județului Mureș pe o lungime de 187 km, de la Ciubotani, unde pătrunde în județ și până în aval de Chețani unde îl părăsește. Suprafața teritoriului Podișul Târnavelor este străbătută de asemenea de râul Târnavă Mică, al doilea ca lungime în județ - 115 km.

Pe teritoriul Podișul Târnavelor există de asemenea lacul Iernut - o unitate lacustră de origine mixtă - natural antropică ce a fost amenajat într-un meandru părăsit al Mureșului și are drept funcție principală aceea de regularizare a debitului râului și rezervă de apă pentru termocentrala Iernut.

În structura vegetației predominante sunt asociațiile herbacee, xerofile și mezoxerofile (pe versanții însoriți și semi însoriți), bogate în relict stepice, urmate apoi de asociațiile forestiere.

Flora naturală din zonă are un potențial scăzut de rezistență și regenerare pe cale naturală cauzată de impactul antropic mare care se derulează în prezent în zonă (processe intense de despădurire, supra pășunat, agricultură extensivă).

Fauna originală a etajului faunistic al gorunetelor și făgetelor a suferit transformări însemnate odată cu declanșarea proceselor de despădurire din zonă. Aceasta este compusă în prezent din mistreț, viezure, lup, vulpe, pisica sălbatică, chițcan de câmp și de pădure și din specii caracteristice silvostepii (iepurele, popândăul, orbetele).

Principalele probleme/ aspecte privind calitatea necorespunzătoare a aerului ambiental se referă la: poluarea generată de traficul rutier, diminuarea fondului forestier, existența depozitelor de deșeuri menajere amenajate necorespunzător.

Pe teritoriul Podișul Târnavelor se poate menționa existența a 3 unități administrative identificate ca fiind zone sărace cu IDUL mai mic sau egal cu 55, și anume: Bichiș (39), Coroisânmartin (48,81) și Cuci (55).

Din punct de vedere al etniilor care locuiesc pe teritoriul GAL, conform datelor statistice, 45,94% din populația stabilă este română, 32,32% (14.435 persoane) este maghiară și 18,29% este de etnie romă. Conform clasificării realizate în *Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale în România*¹ privind rata marginalizării, pe teritoriul GAL se regăsesc localități cu marginalizare severă (peste 24% comunitate romă din totalul populației): Bahnea (35%), Sânpaul (31%), Ogra (29%), Mica (26%), Bagaciu (31%); cu marginalizare peste medie (12 - 24%): Adămuș (15%), Coroisânmărtin (15%), Iernut (10%); cu marginalizare la medie (6,1 - 12%): Bichiș (9%), Bogata (10%), Cuci (10%), Gănești (10%); și comuna Cucerdea cu 1% - marginalizare sub medie.

Teritoriul acoperit de Grupul de Acțiune Locală Podișul Târnavelor dispune de un patrimoniu natural deosebit, cu o mare diversitate: arii naturale protejate și arii de importanță

---

¹ http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Minister/F6_Atlas_Rural_RO_23Mar2016.pdf

comunitară, aflate în general în conservare favorabilă care reflectă eco și biodiversitatea regiunii. Inventarierea la nivelul teritoriului a condus la evaluarea unui număr mare de tipuri de habitate de interes comunitar, inclusiv specii de interes comunitar și endemisme.

Acțiunile antropice cu caracter negativ, în special cele care vizează modificarea acoperirii și utilizării terenului, constituie un factor de presiune asupra cadrului natural, ce poate duce la pierderea unor elemente de valoare. La aceste acțiuni se adaugă amenințarea reprezentată de efectele schimbărilor climatice, ce exercită presiuni asupra patrimoniului natural.

Defrișările, depozitarea și gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor, înlocuirea habitatelor naturale, cu rezultatul acțiunilor antropice, conduc la pierderea valorii estetice și ecologice anterioare.

Amenințarea cu dispariția a unor specii de floră și faună rare sau endemice se află în strânsă legătură cu starea de sănătate a habitatelor acestora.

1,98% din teritoriul GAL este încadrat ca Zonă Natura 2000, prin:

- 3 situri de importanță comunitară:
Râul Târnavă Mică (ROSCI0384) cu o suprafață de 2,14 km² din teritoriul GAL - comunele Bahnea, Coroisânmartin, Gănești, Mica, Suplac; Râpa Lechinta (ROSCI0210) cu o suprafață de 2,82 km² din teritoriul GAL - comuna Cuci și orașul Iernut; Râul Mures între Morești și Ogra (ROSCI0367) cu o suprafață de 4,02 km² din teritoriul GAL - comunele Ogra și Sânpaul.
- 2 arii de protecție special avifaunistică:
Dealurile Târnavelor și Valea Nirajului (ROSPA0028) cu o suprafață de 1,84 km² din teritoriul GAL - comunele Coroisânmartin și Suplac; Elestele Iernut - Cipau (ROSPA0041) cu o suprafață de 4,54 km² din teritoriul GAL - orașul Iernut.

În ce privește Zonele cu valoare naturală ridicată (HNV), comunele Bahnea și Bichiș se încadrează în această categorie.

Dezvoltarea antreprenorială este slab reprezentată în zonele rurale ca efect al resurselor materiale limitate, al educației deficitare, al nivelului scăzut al utilităților, precum și al fenomenului de migrație temporară masivă spre urban sau peste hotare.

Pe teritoriul Podișul Târnavelor își desfășoară activitatea un număr de 377 de întreprinderi, din care majoritatea, peste 90% sunt încadrate în categoria microîntreprinderilor.

Domeniile principale de activitate ale acestor întreprinderi sunt: comerțul; agricultura; sectorul serviciilor - reprezentanțe ale principalelor bănci comerciale, sectorul de extracție și furnizare a gazului metan, transport; industrie - industria extractivă și de distribuție a gazului metan (în localitățile Băgaciu, Cucerdea), construcții și materiale de construcții.

Sectorul industriei alimentare este destul de slab dezvoltat, în zonă existând doar 6 brutării și unități de morărit care însă nu sunt adaptate la condițiile de calitate ale UE.

De asemenea, pe teritoriul Podișul Târnavelor există și o unitate de ambalare a ciupercilor.

La nivelul teritoriului Podișul Târnavelor există un număr de 19 de cabinete medicale individuale; 4 cabinete stomatologice; 7 farmacii; 1 laboratoare medicale și 1 laborator de tehnică dentară; 1 spital - policlinică în orașul Iernut.

Structura educațională în regiunea Podișul Târnavelor poate asigura școlarizarea până la nivelul liceal, în cadrul acesteia existând un număr de 18 unități de învățământ (1 nivel preșcolar și 1 nivel liceal în Iernut și 16 pentru nivelurile primar și gimnazial).

La nivelul teritoriului Podișul Târnavelor există un număr de 24 laboratoare școlare; 10 terenuri de sport și 11 săli de gimnastică; 38 biblioteci, din care 7 sunt publice.

Făcând parte dintr-o zonă cu mari valori de patrimoniu natural, antropic și construit, teritoriul Grupului de Acțiune Locală „Podișul Târnavelor” trebuie să își asume un rol prioritar în menținerea microclimatului și a sănătății mediului, atât natural cât și rural sau cultural.

Cadrul ambiental reprezentativ trebuie deopotrivă protejat și conservat, dar și promovat, având potențial pentru a deveni un pol important din punct de vedere turistic și funcțional, frecventat atât de locuitorii județului, cât și de turiști din afara acestuia.

Patrimoniul antropic (construit) reprezentat nu numai de obiecte separate, construcții, monumente, edificii, ci și de un sistem coerent, un țesut urban, din care fac parte: ansambluri și străzi, centre istorice, piețe și parcuri publice, areale importante cu vestigii arheologice, vecinătăți caracteristice, constituind peisaje de patrimoniu, cu așezări construite (antropice) urbane și rurale, dar și integrate cu peisajele naturale. Conform Repertoriului Național Arheologic, pe teritoriul acoperit de GAL au fost identificate 95 de situri arheologice. Descoperirile de pe teritoriul a peste 11 sate de pe teritoriul GAL de tipul așezărilor locuite, a diverselor obiecte izolate (unealtă, topor, casa fostului casier), semnalizează existența unei civilizații dezvoltate pe aceste meleaguri.

În funcție de caracteristicile ceramicii au fost distinse 6 culturi pe teritoriul GAL: cultura Starcevo-Criș - semnalată la Bahnea și Iernut, cultura geto-dacică - urme descoperite la Bahnea, Cucerdea, Cuci, Sânpaul și Iernut, cultura Petrești - răspândită la Bahnea, Cuci și Bichiș, cultura Wietenberg - descoperiri efectuate la Bogata, Bahnea și Iernut, cultura Basarabi - urme la Iernut și Cuci, cultura Coțofeni - la Iernut.

Teritoriul acoperit de Grupul de Acțiune Locală Podișul Târnavelor are 133 de monumente istorice și situri arheologice, înscrise în LMI și RAN, castele, monumente memoriale. Toate acestea conduc către existența unor zone de concentrare a monumentelor istorice care fac posibilă conturare unei identități culturale specifice pe un areal. Slaba promovare a patrimoniului construit și nivelul scăzut al investițiilor străine și autohtone, precum și conștientizarea insuficientă a valorii patrimoniului construit, va conduce treptat la degradarea acestuia, de unde necesitatea unor măsuri urgente și a unei strategii integrate.

Se constată prezența pe teritoriul GAL a numărului mare de monumente istorice cu specific arhitectural. Din cele 45 de monumente istorice clasificate conform Ministerului Culturii, 36 sunt constituite de monumente istorice cu caracter religios (biserici unitariene, romano-catolice, unitariene și ortodoxe). Dintre acestea, 14 sunt biserici de lemn de rit creștin ortodox, majoritatea cu hramul „Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril”.

Se remarcă faptul că o singură Unitate Administrativ-teritorială nu are monumente istorice (comuna Coroisânmartin), iar 13 Unități Administrativ-teritoriale (93% din numărul total de localități din GAL) au un număr de minim 1-5 monumente istorice.

Având în vedere populația de pe teritoriu, precum și istoria acestuia, un alt tip de monument semnificativ sunt castelele (de ex. Castelul Bethlen din Bahnea, Ansamblul castelului Degentfeld din Cuci și Cripta Degentfeld, Castelul Apor din Abuș etc).

În urma cercetării efectuate pe teren, se poate trage concluzia că portul popular în această zonă etnografică este un domeniu în care se poate face studiu etnografic privind viața materială și spirituală a zonei și subzonei respective. Printre meșteșugurile specific teritoriului GAL se remarcă: țesutul, pictura icoanelor pe sticlă, rotăritul, fierăritul.

CAPITOLUL II: Componenta parteneriatului

Parteneriatul este compus din 41 entități, dintre care peste 65.85% reprezentanți ai sectorului privat și societate civilă.

În cadrul parteneriatului se remarcă prezența asociațiilor care au în obiectul de activitate acțiuni adresate:

- **minorităților locale** (Asociația pentru Dezvoltarea Economiei Sociale - Viziunea Pentru Viitor, Asociația Cultural-Umanitară a Romilor Sanpala)
- **tinerilor** (Asociația Muresul Cuci, Asociația pentru Dezvoltarea Economiei Sociale - Viziunea Pentru Viitor, Asociația de Studii Medicale Asklepios, Asociația Ruralia)
- **protecția mediului** (Asociația de Studii Medicale Asklepios, Asociația Ruralia)
- **femeilor** (Asociația pentru Dezvoltarea Economiei Sociale - Viziunea Pentru Viitor).

Parteneriatul cuprinde, de asemenea, forme asociative care activează în domeniile relevante pentru teritoriu:

- **asociații cu domeniu de activitate în turism și protejarea patrimoniului cultural și natural** (Asociația de Studii Medicale Asklepios, Asociația Ruralia, Asociația Cultural-Umanitară a Romilor Sanpala)
- **asociații cu profil agricol** (Asociația Crescătorilor de Animale Bicagro).

1. Sector public: alcătuit din 14 autorități publice locale

Implicarea autorităților publice locale este dată de necesitatea implementării unor proiecte de utilitate publică, proiecte cu impact economic, social, cultural și natural: valorificarea obiectivelor turistice aflate în proprietate publică, facilitarea infrastructurii de acces către obiectivele turistice, facilitarea informării turiștilor (fie prin centre de informare turistică, fie prin semnalizarea corespunzătoare a obiectivelor), prin proiecte adresate educației, prin înființarea de centre multifuncționale pentru combaterea excluziunii sociale etc. răspunzând astfel obiectivelor SDL. Este important ca autoritățile publice locale să fie parteneri în cadrul GAL pentru o implementare cât mai eficientă a acestor proiecte, aceștia având deja experiență în implementarea proiectelor de utilitate publică.

Mai mult, implicarea autorităților locale trebuie să reprezinte un sprijin în elaborarea și implementarea proiectelor beneficiarilor privați. Fiind parte din organizație, se creează o relație de câștig reciproc între beneficiari și autorități, deoarece fiecare înțelege rațiunile și nevoile celeilalte entități (privații înțeleg nevoia avizelor solicitate și respectarea procedurilor existente, iar autoritățile publice înțeleg nevoia unei economii sănătoase și a eficienței operaționale a mediului privat).

Nu în ultimul rând, autoritățile publice locale acționează ca niște relee de diseminare a informațiilor către potențialii beneficiari de proiecte (din domeniul privat, în agricultură, servicii, educație ecologică, mediu, turism).

2. Sector privat: 6 ONG (Societatea Civilă) și 21 agenți economici (Societate agricolă=1, SRL= 11; SRL-D=1; PFA= 3; II= 5)

Sectorul privat este foarte important pentru dezvoltarea teritorială, fapt care se reflectă și în numărul mare al membrilor privați din cadrul GAL.

Una din prioritățile de dezvoltare a teritoriului este valorificarea potențialului turistic, din acest motiv este importantă includerea unor membri care activează în domeniu: entități

precum AGRO CEREAL SRL și BARTA IOANA I.I., care au ca activități oferirea de servicii de cazare, ABIB AQUA SRL cu activități recreative, JANIVAR KOVACS SRL-D și SZAKACS ILDIKO II care activează în domeniul alimentației publice. În același timp, Asociația de Studii Medicale Asklepios, Asociația Ruralia și Asociația Cultural-Umanitară a Romilor Sanpala au ca activități promovarea turismului/ a patrimoniului natural/uman, promovarea educației ecologice (relevante pentru conservarea și valorificarea în special a patrimoniului natural) sau promovarea și sprijinirea activităților culturale (relevante pentru valorificarea patrimoniului imaterial). Acești membri aduc un plus de expertiză pe domeniile relevante dezvoltării turismului, care va fi necesară pentru îndeplinirea obiectivelor SDL.

Dezvoltarea unor lanțuri valorice performante este o altă prioritate a teritoriului GAL. Din acest motiv, parteneriatul include reprezentanți privați din producția agricolă și zootehnică (Societatea Agricolă Cornești Târnava, Betalef SRL, Bogdi Cris SRL, Kodagro SRL, Engympex SRL, Agricola Laslau SRL, Biro Agnes Erszebet PFA, Mărginean Valentin PFA, Pavel Flavius Simion PFA, Precup A. Mihaela II, Suciu I. Cristian II, Șoș Liviu I.I.), servicii (Eurovetpharm SRL), din producția non-agricolă (Rucas Construct SRL, Tibi S Security SRL), din comerț (Demeter Anvelope SRL) și de asemenea forme asociative (Asociația Crescătorilor de Animale Bicagro).

În dezvoltarea serviciilor adresate populației, unul din aspectele extrem de importante este combaterea excluziunii sociale. Din acest motiv, parteneriatul are nevoie de reprezentare și în ceea ce privește grupurile minoritare, motiv pentru care a inclus în membrii săi Asociația pentru Dezvoltarea Economiei Sociale - Viziunea Pentru Viitor, Asociația Cultural-Umanitară a Romilor Sanpala.

În ce privește, implicarea în parteneriat a unor organizații non-guvernamentale cu sediul în afara teritoriului GAL (de ex. Asociația de Studii Medicale Asklepios cu sediul în Târgu Mureș), aceasta a avut în vedere obiectul de activitate și scopurile declarate ale acestora care au o rază de acțiune care acoperă întreg teritoriul județului Mureș și nu numai, adică inclusiv teritoriul acoperit de GAL, astfel: sprijinirea dezvoltării economico-sociale la nivel rural și urban; sprijinirea instituțiilor publice și a oricăror entități socio-economice pentru atragerea de fonduri; dezvoltarea capacității instituționale a administrațiilor publice locale din județ; implementarea, monitorizare, evaluarea și adaptarea la schimbările socio-economice a Strategiei de Dezvoltare Durabilă a județului Mureș și a altor județe etc. Totodată, având în vedere prioritățile stabilite în cadrul Strategiei de Dezvoltare Locală a GAL-ului (dezvoltarea turismului și a serviciilor sociale), precum și importanța acordată protecției mediului, a fost oportună atragerea de parteneri care să aibă experiență în aceste domenii de interes pentru dezvoltarea teritoriului GAL. Un alt considerent avut în vedere pentru cooptarea de parteneri din afara teritoriului GAL a fost acela de a crea pentru viitor posibilitatea interrelaționării, prin intermediul acestora, cu alte entități din domeniile prioritare pentru dezvoltarea GAL, în vederea realizării de schimburi de experiență și transfer de know-how.

Astfel, în selectarea membrilor parteneriatului s-a avut în vedere atât respectarea criteriilor de eligibilitate, cât și a unor criterii de performanță, focalizate pe prioritățile evidențiate de analiza diagnostic a teritoriului. În acest fel, parteneriatul este o reflexie a specificului teritoriului, facilitând contextul unei dezvoltări durabile.

CAPITOLUL III: Analiza SWOT (analiza punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor)

TERITORIU	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Așezarea geografică în centrul țării, ceea ce oferă posibilități de legătură și trafic cu celelalte localități și zone ale țării</p> <p>Distanța relativ redusă față de municipiul Tîrgu Mureș - resedința de județ;</p> <p>Clima și tipurile de sol favorabile diversificării activităților economice</p> <p>Peisajul natural oferă posibilități excelente pentru practicarea turismului rural</p> <p>Patrimoniu istoric și cultural bogat;</p> <p>Preocuparea comunităților pentru păstrarea tradițiilor și a obiceiurilor locale, precum și a meșteșugurilor specifice (rotărit, cărămidărie etc);</p> <p>Existența a 6 operatori ecologici certificați în apicultură și sectorul agricol;</p> <p>Existența a numeroase obiective incluse pe lista Monumentelor Istorice</p> <p>Existența siturilor Natura 2000</p>	<p>Decalaj accentuat între zonele rurale și zonele urbane</p> <p>Nu sunt puse în valoare atracțiile naturale (lipsește activitățile de animare, petrecere timp liber).</p> <p>Grad redus de atractivitate a spațiului rural</p> <p>Numeroase obiective istorice, culturale, de patrimoniu în stare de degradare</p> <p>Lipsa indicatoarelor turistice pentru obiectivele turistice, a centrelor de informare turistică, a broșurilor de prezentare a teritoriului</p> <p>Podișul Târnavelor</p> <p>Necunoașterea legislației legate de siturile Natura 2000</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Rețelele de transport bine dezvoltate (transport rutier pe drumuri naționale și județene, transport feroviar, proximitatea aeroportului Târgu Mureș)</p> <p>Existența unor firme experimentate din orasele apropiate capabile să execute lucrări de specialitate pentru mica infrastructură rurală</p> <p>Instituii de educație specializate (licee, școli profesionale, universități din Târgu Mureș) pentru tinerii antreprenori</p> <p>Oportunitatea accesării de fonduri pentru reabilitarea monumentelor istorice, a obiectivelor de patrimoniu</p> <p>Oportunitatea accesării de fonduri pentru achiziționarea de echipamente pentru producerea energiei din surse regenerabile cât și pentru crearea de condiții pentru</p>	<p>Poluarea generată de traficul rutier</p> <p>Diminuarea fondului forestier prin defrișări necontrolate</p> <p>Existența depozitelor de deșeurii menajere amenajate necorespunzător</p> <p>Omiterea orientării investițiilor spre sectoarele cu potențial de creștere</p> <p>Necorelarea investițiilor cu sistemul educațional și mediul de afaceri</p> <p>Efectele industrializării și a globalizării pătrund din ce în ce mai mult în detrimentul tradițiilor și a obiceiurilor locale</p> <p>Surse financiare insuficiente pentru conștientizarea populației în ceea ce privește cunoașterea prevederilor legislative de mediu</p>

investițiile de interes public în energia regenerabilă	
POPULAȚIA	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Structură demografică echilibrată Forță de muncă calificată, adaptabilă, creativă și relativ ieftină Diversitate etnică și culturală Romii sunt o forță de muncă. Sunt foarte adaptabili. Există exemple pozitive de integrare a romilor (de ex. angajarea unora dintre aceștia în atelierele individuale de cărămidărie).	Declinul populației active și ocupate; Sporul natural negativ; Pondere scăzută a populației ocupate cu studii superioare; Nivel educațional scăzut al populației rurale; Nivel scăzut al oportunităților de angajare în special în mediul rural; Mobilitate scăzută a forței de muncă; Dezechilibrul pieței muncii Abilități scăzute antreprenoriale ale populației rurale
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Prezența și activitatea sectorului societății civile în activitățile de integrare a romilor. Oportunitatea accesării de fonduri de către persoanele tinere care doresc să se stabilească în teritoriu, în vederea diminuării fenomenului de migrare	Creșterea șomajului în rândul absolvenților de liceu și de universități Tendința de migrare către orașe, în special a tinerilor, datorită lipsei locurilor de muncă și a facilităților de petrecere a timpului liber Îmbătrânirea proprietarilor și conducătorilor de exploatații agricole Riscul de excluziune socială a grupurilor defavorizate
ACTIVITĂȚILE ECONOMICE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Disponibilitatea forței de lucru ieftine (lumea este dispusă să muncească pe salariul minim pe economie). Suprafețe întinse cu condiții favorabile practicării agriculturii (inclusiv a celei ecologice) care permit totodată și diversificarea culturilor (suprafața arabilă 66,65 %; pășuni 19,89 %; fânețe 11,68 %; vii și hamei 0,47 %; livezi 1,01 %)Existența lacurilor piscicole (Eleșteele Iernut Cipău) Potențial agricol și zootehnic ridicat Fertilitate ridicată a pământului O suprafață însemnată a teritoriului este reprezentată de	Forța de muncă nu este calificată la cerințele actuale. Nu se promovează suficient produsele locale. Nivelul redus de asociere a producătorilor agricoli Slaba diversificare a culturilor (ex. dependența de cereale) Număr redus al IMM-urilor cu activități în domeniul prelucrării și valorificării superioare a produselor agro-alimentare Nivel scăzut de dezvoltare al infrastructurii sociale, serviciilor și utilităților publice Lipsa marketingului și promovării regionale

<p>fondul forestier - resursă naturală importantă din punct de vedere economic și al turismului</p> <p>Există produse locale, cu potențial comercial care pot reprezenta zona și care pot fi integrate în scheme de calitate.</p> <p>La nivelul teritoriului există surse de materie primă care pot fi valorificate prin investiții non-agricole (argilă, lemn etc.)</p> <p>Meșteșuguri specifice zonei menținute rotăritul, țesutul și pictura pe icoane pe sticlă</p>	<p>Produsele locale nu sunt înregistrate ca marcă și nu există un control al calității</p> <p>Nu există piață de desfacere pentru produsele locale. Meșteșuguri specifice zonei insuficient dezvoltate și promovate (de ex. fabricarea de materiale de construcții tradiționale)</p> <p>Gradul relativ scăzut de dotare și tehnologiile depășite utilizate în majoritatea exploatațiilor agricole și a unităților de procesare</p> <p>Lipsa resurselor pentru realizarea de investiții în exploatații</p> <p>Accesul scăzut la finanțare</p> <p>Nu există servicii în turism (ex. animatori de vacanță și ghizi turistici).</p> <p>Nu există ghiduri turistice.</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Dezvoltarea agriculturii ecologice</p> <p>Creșterea volumului produselor cu valoare adăugată ridicată</p> <p>Creșterea cererii pentru produse tradiționale, de calitate, ecologice</p> <p>Existența marilor distribuitori și retaileri în orașele apropiate pentru produsele agricole din GAL;</p> <p>Creșterea cererii pe plan internațional pentru turismul cultural, eco-turism</p>	<p>Lipsa capitalului pentru susținerea investițiilor</p> <p>Adâncirea dezechilibrului în comunitățile rurale și depopularea excesivă a acestora</p> <p>Pericolul degradării florei și faunei în zonele protejate datorită turismului necontrolat</p> <p>Impunerea noilor norme sanitare, care limitează accesul produselor tradiționale în agroturism</p> <p>Importul de produse mai ieftine care duce la lipsa de utilizare a produselor locale.</p> <p>Lipsa educației în consumul produselor locale, în vederea protejării acestora</p>
ORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Structuri comunitare existente (asociații, ONG-uri etc.) care să conducă proiectele de dezvoltare locale</p> <p>Există suficiente cămine culturale și biblioteci</p>	<p>Abandon școlar ridicat în cazul populației române</p> <p>Invățământul din rural scade în calitate.</p> <p>Lipsa serviciilor integrate, care includ servicii de protecție socială, ocupare, educație, sănătate, și alte servicii publice (necesare pentru a oferi suport familiilor și copiilor în sărăcie extremă)</p> <p>Lipsește serviciile pentru persoanele în vârstă și serviciile SMURD.</p>

	<p>Lipsa spațiilor/centrelor de îngrijire pentru persoanele vârstnice; Bazele sportive sunt slab dotate.</p> <p>Căminele culturale nu mai sunt adecvate necesităților culturale și recreative.</p> <p>Orientarea formării profesionale spre meserii neagricole</p> <p>Conectivitate slabă la internet în bandă largă în anumite zone ale teritoriului</p> <p>Numărul redus al locurilor de muncă</p> <p>Capacitate redusă a sistemului de sănătate (puțini medici și inegal distribuiți în teritoriu), ceea ce duce la imposibilitatea practicării medicinei preventive.</p> <p>Lipsa unor centre pentru situații de urgență și a unor centre de permanență.</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Relația strânsă și stabilă dintre autoritățile de la nivel județean și autoritățile locale pentru dezvoltarea teritoriului, fluidizează acțiunile întreprinse în acest sens;</p> <p>Existența mai multor programe naționale sau internaționale în cadrul cărora Grupul de Acțiune Locală poate aplica;</p> <p>Finanțarea funcționării centrelor multifuncționale prin măsura 5.2 din POCU;</p> <p>Posibilitatea cooperării cu alte instituții și forme asociative pentru adoptarea de bune practici și identificarea de noi oportunități de dezvoltare;</p> <p>Influența socială a organizațiilor non-profit și interrelaționarea acestora cu alte organizații din mediul economic și politic;</p> <p>Utilizarea capitalului operatorilor economici pentru realizarea de acțiuni cu efecte sociale pozitive, directe sau indirect.</p>	<p>Schimbările politice pot afecta relațiile dintre autoritățile locale și cele județene și pot îngreuna buna derulare a proiectelor și strategiei de dezvoltare;</p> <p>Schimbările legislative pot afecta funcționarea instituțiilor și pot îngreuna constituirea formelor asociative sau bloca acțiunile organizațiilor non-profit;</p> <p>Criza financiară poate determina disfuncționalități în cadrul autorităților publice și a ONG, în mod direct și indirect;</p> <p>Încrederea redusă a societății civile privind acțiunile întreprinse de către ONG, datorită imaginii negative existentă la nivel național la adresa acestora.</p>

Pe baza evaluării teritoriului acoperit de GAL Podișul Târnavelor, provocările pe care trebuie să le îndeplinească Grupul prin implementarea strategiei se referă la:

- Dezvoltarea unei identități locale puternice pentru ca zona să fie recunoscută ca destinație turistică;
- Utilizarea patrimoniului natural și cultural și a stilului specific de viață pentru a atrage turiști, investitori, personal calificat;

- Menținerea populației în zonă prin furnizarea de servicii de bază, sociale, medicale și educaționale îmbunătățite;
- Promovarea creșterii micilor afaceri locale;
- Creșterea potențialului micilor întreprinzători prin crearea de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale (pentru sectorul agricol) și a unui cluster în domeniul turismului;
- Identificarea de soluții locale inovative pentru îmbunătățirea serviciilor rurale și sprijinirea comunităților, în special a celor marginalizate.

CAPITOLUL IV: Obiective, priorități și domenii de intervenție

Obiectivul de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție	Măsuri	Indicatori de rezultat Valoare țintă
<i>I</i> <i>Favorizarea competitivității agriculturii</i> <i>Obiective transversale:</i> - mediu - climă - inovare	P2: Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile	2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor	M1/2A - Investiții pentru creșterea performanței exploatațiilor agricole și a valorii adăugate a produselor agricole	Numărul de exploatații agricole/ beneficiari sprijiniți (2A): 2 Numărul exploatațiilor agricole care primesc sprijin pentru participarea la sisteme de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații (3A): 2 Totalul investițiilor (euro) (5B): 5.000 Suprafața totală sau UVM în cauză (5D): 20 ha Locuri de muncă create (indicator specific): 2 Numărul de forme asociative beneficiare de sprijin (indicator specific): 1
		2B Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și în special a reînnoirii generațiilor	M2/2B - Sprijinirea instalării tinerilor fermieri	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți (2B): 4 Locuri de muncă create (6A și indicator specific LEADER): 4
	P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării	3A Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar	M9/3A/6B - Cooperarea orizontală și verticală pentru asocierea agricultorilor	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători (3A): 5 Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți (2A): 5

	riscurilor în agricultură		M3/3A - Acțiuni de promovare în scopul aderării la scheme de calitate pentru produse agricole și alimentare	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători (3A): 2 Locuri de muncă create (6A și indicator specific LEADER): 0 Numarul de produse identificate ca participante la scheme de calitate (indicator specific local): 2
<p><i>III Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă</i></p> <p><i>Obiective transversale: -mediu</i></p>	P6 promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale	6A Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici și a creării de locuri de muncă	M4/6A - Încurajarea antreprenoriatului și înființarea de activități non-agricole	Locuri de muncă create (6A și indicator specific LEADER): 7 Numărul total de activități non-agricole înființate (indicator specific local): 3 Numărul de persoane din grupuri dezavantajate angajate (indicator specific local): 2
			M5/6A - Investiții în activități non-agricole pentru dezvoltarea teritoriului	Locuri de muncă create (6A și indicator specific LEADER): 4 Cheltuieli publice totale din fonduri EURI (euro) : 116.498,48. Numărul total de activități non-agricole sprijinite (indicator specific local): 2 Numărul de persoane din grupuri dezavantajate angajate (indicator specific local): 3
		6B Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale	M6/6B - Dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite (6B): 10000 Totalul investițiilor (euro) (5C): 100.000

-climă - inovare			bază, în echilibru cu mediul și economia locală	Populația dezavantajată care beneficiază de servicii/infrastructuri finanțate (indicator specific local): 200
			M7/6B - Investiții în realizarea serviciilor și infrastructurii educaționale, sociale și medicale	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite (6B): 10000 Populația dezavantajată care beneficiază de servicii/infrastructuri finanțate (indicator specific local): 200
			M8/6B - Investiții pentru protejarea patrimoniului cultural și a moștenirii locale	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite (6B): 5000 Totalul investițiilor (euro) (5C): 2000 Locuri de muncă create (6A și indicator specific LEADER): 0 Populația dezavantajată care beneficiază de servicii/infrastructuri finanțate (indicator specific local): 100
			M9/3A/6B - Cooperarea orizontală și verticală pentru asocierea agricultorilor	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite (6B): 100
		6C Sporirea accesibilității, a utilizării și a calității tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în zonele rurale	M10/6C - Asigurarea accesibilității, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor în teritoriul GAL	Populație netă care beneficiază de servicii TIC (6C): 200 Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite (6B): 200

CAPITOLUL V: Prezentarea măsurilor

M1/2A - Investiții pentru creșterea performanței exploatațiilor agricole și a valorii adăugate a produselor agricole

Tipul măsurii: INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Așa cum reiese din analiza SWOT și din diagnostic, există o serie de nevoi pentru investiții în active fizice în agricultură pe teritoriul GAL. Gradul relativ scăzut de dotare și tehnologiile depășite utilizate în majoritatea exploatațiilor agricole și a unităților de profil, se reflectă în nivelul redus al productivității muncii din sector și în calitatea produselor. Prin urmare, se impune introducerea de tehnologii noi, modern și prietenoase cu mediul care să contribuie la creșterea nivelului global de performanță al exploatațiilor. Cooperativele și grupurile de producători au un rol important în mai buna corelare dintre ofertă și cerințele de piață și în furnizarea unei eficiențe mărite prin marketing comun al produselor produse de către membrii acestora, în special în cazul fermelor mici. De aceea, acestea vor fi încurajate să realizeze investiții pentru dezvoltare și în interesul membrilor. Conform informațiilor extrase din analiza SWOT, unul dintre punctele slabe constă în lipsa resurselor pentru realizarea de investiții, care face ca exploatațiile existente să aibă acces redus la echipamente moderne pentru cultivare, întreținere și recoltare. Pentru a valorifica potențialul acestor exploatații sunt necesare investiții de modernizare, precum construcții, echipamente, utilaje, etc. Astfel, se va îmbunătăți eficiența costurilor, diversificarea venitului prin promovarea procesării la nivel de fermă, creșterea productivității muncii și atingerea standardelor de calitate.

Obiectiv(e) de dezvoltare rurală - I Favorizarea competitivității agriculturii

Obiectiv(e) specific(e) al(e) măsurii:

- Creșterea competitivității sectorului agricol prin îmbunătățirea randamentului fermelor și adăugarea de plus valoare produselor agricole;
- Stimularea asocierii și a investițiilor care deservește formele asociative ale fermierilor
- Utilizarea eficientă a resurselor și a calității aerului, inclusiv producția de energie regenerabilă, precum și pentru reducerea emisiilor de GES și amoniac din agricultură;
- Introducerea și dezvoltarea de tehnologii și procedee noi, diversificarea producției, ajustarea profilului, nivelului și calității producției la cerințele pieței;
- Creșterea numărului de locuri de muncă la nivelul teritoriului.

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013:

- P2: Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor;

Măsura corespunde obiectivelor art. 17 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 - Investiții în active fizice

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție:

- 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea creșterii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole

Domenii de intervenție secundare:

- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale;
- 5B) Eficientizarea utilizării energiei în sectorul agroalimentar;
- 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare - Investițiile în active fizice inovative în domeniul producției agricole și a infrastructurii agricole la nivel de fermă vor ameliora performanța economică a exploatațiilor și vor conduce la obținerea de produse cu înaltă valoare. Creșterea productivității, adăugarea de plus valoare produselor agricole și stimularea asocierii duc implicit la creșterea cantității de produse pentru piață și asigurarea de venituri mai mari pentru agricultori, care le vor utiliza pentru a investi în dezvoltare ulterioară. De asemenea, prin utilizarea de tehnologii și metode de producție noi, se va dezvolta inovarea prin adaptarea acestora la condițiile specifice de la nivelul teritoriului. Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează principalul sector economic și ocupația majorității populației, respectiv sectorul agro-alimentar, fiind prioritizate sectoarele specifice teritoriului GAL (cereale, legumicultură, horticoltură - cu excepția investițiilor în exploatații pomicole -, bovine, ovine/caprine, apicultură).

Mediul și clima - Măsura promovează investițiile pentru producerea și utilizarea energiei regenerabile, prelucrarea deșeurilor, a reziduurilor, precum și a celor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac în agricultură. De asemenea, prin utilizarea unor tehnologii moderne, dar și prin prelucrarea producției la nivelul fermei, se asigură înlocuirea tehnologiilor vechi poluante și diminuarea consumurilor pentru transport între intermediari multipli.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: Prioritate în selecția proiectelor o au formele asociative care sunt constituite prin intermediul proiectelor de cooperare finanțate în cadrul măsurii M9/3A/6B Cooperarea orizontală și verticală pentru asocierea agricultorilor, în special pentru cele care au ca și membrii tinerii fermieri care se instalează prin accesarea măsurii M2/2B Sprijinirea instalării tinerilor fermieri, realizându-se în acest sens complementaritatea între M1/2A și aceste două măsuri de finanțare. O altă măsură de finanțare cu care M1/2A este complementară este măsura M3/3A Acțiuni de promovare în scopul aderării la scheme de calitate pentru produse agricole și alimentare, deoarece prin criteriile de selecție se acordă prioritate solicitanților care propun realizarea de produse agro-alimentare, cu care vor participa la o schemă de calitate finanțată prin intermediul măsurii M3/3A.

Sinergie cu alte măsuri din SDL: măsura este sinergică cu M2/2B - Sprijinirea instalării tinerilor fermieri pentru că ambele contribuie la îndeplinirea priorității P2, vizând creșterea viabilității

exploatațiilor agricole și a competitivității în agricultură și promovarea tehnologiilor inovatoare în cadrul teritoriului GAL.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează principalul sector economic și ocupația majorității populației, respectiv sectorul agro-alimentar. Creșterea productivității și adăugarea de plus valoare produselor agricole conduc la dezvoltarea economică a teritoriului. Caracterul inovativ al măsurii este asigurat de creșterea competitivității exploatațiilor și comercializarea de produse cu valoare adăugată ridicată și calitate superioară. Prin utilizarea de tehnologii și utilaje moderne, se introduce inovarea în agricultură, la nivelul teritoriului GAL. De asemenea, prin stimularea asocierii și implicit creșterea cantității de produse pentru piață, asigură venituri mai mari pentru agricultori, care le vor utiliza pentru a investi în dezvoltare ulterioară.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația națională și europeană aplicabilă sub-măsurii 4.1 prevăzută în PNDR

Legislația națională și europeană aplicabilă din Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți:

- fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate ;
- cooperative (cooperativele agricole și societățile cooperative agricole), grupuri de producători, constituite în baza legislației naționale în vigoare care deservește interesele membrilor;

Beneficiarii indirecți:

- Populația ocupată în agricultură de pe teritoriul GAL;
- Unități de procesare.

5. Tip de sprijin

- Rambursare costurilor eligibile suportate și plătite efectiv.
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art 63 ale R. 1305/2013.
- Costuri standard și contribuția în natură în cazul plantațiilor de struguri de masă, conform prevederilor PNDR și a legislației subsecvente

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Acțiuni eligibile cu prioritate pentru următoarele sectoare agricole specifice teritoriului GAL: cereale, legumicultură, horticultură - cu excepția investițiilor în exploatarea pomilor -, bovine, ovine/caprine, apicultură:

- Investiții ale cooperativelor agricole, societăților cooperative agricole și grupurilor de producători pentru achiziția de mașini/utilaje și echipamente noi, înființarea, extinderea și/sau modernizarea capacităților de producție, capacităților de stocare, condiționare, sortare și/sau ambalare a producției, utilizate de membrii cooperatori;
- Investiții ale cooperativelor agricole, societăților cooperative agricole și grupurilor de producători în vederea procesării și/sau comercializării producției membrilor cooperatori;

- Investiții în înființarea, extinderea și/sau modernizarea fermelor zootehnice, inclusiv capacități stocare/condiționare, căi de acces, utilități și tehnologii eficiente de reducere a poluării și respectarea standardelor UE și cele pentru depozitarea/gestionarea a gunoiului de grajd (acolo unde cerința se aplică);
- Investiții în înființarea, extinderea și/sau modernizarea fermelor vegetale inclusiv capacități de stocare, condiționare, sortare, ambalare a producției vegetale pentru creșterea valorii adăugate a produselor, căi de acces, utilități și tehnologii eficiente de reducere a poluării și respectarea standardelor UE;
- Investiții în producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, cu excepția biomasei, iar energia obținută nu va genera profit;
- Investiții în instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică, prin utilizarea biomasei, iar energia obținută nu va genera profit;
- Investiții necorporale prin achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013;

Acțiuni neeligibile:

- Achiziția de clădiri;
- Construcția și modernizarea locuinței;
- Achiziția de drepturi de producție agricolă, de drepturi la plată, animale, plante anuale și plantarea acestora din urmă;
- Cheltuielile generate de investițiile în culturi energetice din specii forestiere cu ciclu scurt de producție (inclusiv cheltuielile cu achiziționarea materialului săditor și lucrările aferente înființării acestor culturi);
- Cheltuielile cu întreținerea culturilor agricole.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Fermele/ cooperativele/ societățile cooperative agricole/ grupurile de producători au/ vor avea o dimensiune economică de min. 8 000 SO,
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin una din acțiunile eligibile prevăzute de măsură
- Ferma sau fermele membrilor formelor asociative pentru care se realizează investițiile trebuie să fie situate pe teritoriul GAL;
- Investițiile trebuie să fie realizate pe teritoriul GAL;
- Solicitantul trebuie să aibă sediu social și punct de lucru pe teritoriul GAL.
- Solicitantul trebuie să demonstreze asigurarea cofinanțării investiției;
- Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată;
- Investițiile necesare adaptării la standardele UE, aplicabile tinerilor fermieri care se instalează pentru prima dată într-o exploatare agricolă se vor realiza în termen de maxim 24 de luni de la data instalării (conform art 17, alin. 5 din R(UE) nr.1305/2013);
- Investițiile necesare adaptării la noi cerințe impuse fermierilor de legislația europeană se vor realiza în termen de 12 luni de la data la care aceste cerințe au devenit obligatorii pentru exploatarea agricolă (conform art 17, alin. 6 din R(UE) nr.1305/2013)
- Investiția va respecta legislația în vigoare din domeniul sănătății publice, sanitar-veterinar și de siguranță alimentară;

8. Criterii de selecție (vor fi detaliate în sub-criterii în cadrul Ghidurilor Solicitantului)

- Criteriul proiectelor colective ale formelor asociative, în special cele finanțate prin măsura M9/3A/6B care prevăd investiții pentru prelucrarea preponderent a producției membrilor (în special tineri fermieri instalați prin M2/2B)
- Criteriul valorii adăugate, cu prioritate pentru proiectele care presupun accesarea unei scheme de calitate, inclusive prin măsura M3/3A din această strategie;
- Criteriul creării de noi locuri de muncă și al profesionalizării.
- Criteriul prioritizării solicitanților care nu au primit anterior sprijin comunitar;
- Criteriul dimensiunii exploatației.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Rata sprijinului public nerambursabil va fi de 50% din totalul cheltuielilor eligibile și nu va depăși:

- 200.000 euro/proiect

În cazul investițiilor în dezvoltarea fermelor, cooperativelor sau grupurilor de producători (exclusiv procesarea și depozitarea produselor procesate), intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora cu 20 puncte procentuale suplimentare, dar rata sprijinului combinat nu poate depăși 90%, în cazul:

- Investițiilor realizate de tinerii fermieri, cu vârsta sub 40 de ani, la data depunerii cererii de finanțare (așa cum sunt definiți la art. 2 al R (UE) nr. 1305/2013 sau cei care s-au stabilit în cei cinci ani anteriori solicitării sprijinului, în conformitate cu anexa II a R 1305);
- Investițiilor colective realizate de formele asociative ale fermierilor (cooperative și grupuri de producători)
- Investițiilor legate de operațiunile prevăzute la art. 28 (Agromediu) și art. 29 (Agricultura ecologică) din R(UE) nr. 1305/2013;
- Investiții în zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, menționate la art. 32 R(UE) nr. 1305/2013;

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoarea țintă
2A)	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți	2
3A)	Numărul exploatațiilor agricole care primesc sprijin pentru participarea la sisteme de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații	2
5B)	Totalul investițiilor	5.000
5D)	Suprafața totală sau UVM în cauză	20 ha
Indicatori specifici		
Locuri de muncă create		2
Numărul de forme asociative beneficiare de sprijin		1

M2/2B - SPRIJINIREA INSTALĂRII TINERILOR FERMIERI

Tipul măsurii: SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Creșterea performanței și competitivității sectorului agricol este legată de reîntinerirea generațiilor în exploatațile agricole. Există un nivel înalt de îmbătrânire a proprietarilor și managerilor fermelor și reticență în a ceda aceste exploatații, agricultura fiind de cele mai multe ori principala sursă de venit. Aceasta are efect negativ asupra modernizării, competitivității și aplicării bunelor practici de mediu ale fermelor deoarece fermierii în vârstă sunt, în general, mai puțin înclinați către inovare, investiții în tehnologii noi și eficientizarea producției. Și din analizele efectuate asupra teritoriului se remarcă un punct slab, acela al îmbătrânirii proprietarilor și conducătorilor de exploatații agricole. Așa cum s-a identificat și la nivelul nevoilor, se va acorda prioritate anumitor sectoare prioritare (cereale, horticultură, apicultură, bovine), activități pretabile pentru fermele de dimensiuni relativ reduse de la nivelul teritoriului. Prin întinerirea generațiilor de agricultori va putea fi schimbată și mentalitatea care determină reticența în asociere, iar fermierii se vor putea organiza în forma asociative care cresc randamentul în producție și permit integrarea procesării pentru creșterea valorii adăugate a produselor.

Obiectiv(e) de dezvoltare rurală - I Favorizarea competitivității agriculturii

Obiectiv(e) specific(e) al(e) măsurii:

- Îmbunătățirea și creșterea competitivității sectorului agricol prin promovarea instalării tinerilor fermieri și conformarea cu cerințele pentru protecția mediului, igiena și bunăstarea animalelor, siguranța alimentară și la locul de muncă;
- Îmbunătățirea managementului exploatațiilor agricole prin reînnoirea generației șefilor acestora și creșterea valorii produselor;
- Creșterea interesului generațiilor de tineri de a se dezvolta din punct de vedere profesional în zonele rurale, dat fiind fenomenul de scădere și îmbătrânire a populației;
- Creșterea populației ocupate la nivelul teritoriului.

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013

- P2: Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor

Măsura corespunde obiectivelor art. 19, alin. 1, lit. a (i) din Reg. (UE) nr. 1305/2013 - ajutor la înființarea întreprinderii pentru tinerii fermieri

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție:

- 2B Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special, a reînnoirii generațiilor.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare - Încurajarea instalării tinerilor fermieri ca manageri de exploatații agricole va facilita introducerea proceselor inovatoare în sectorul agro-alimentar, tinerii fermieri fiind mai deschiși să aplice tehnologii și procese noi. De asemenea, tinerii fermierii au un rol important în diseminarea de bune practici, idei și concepte noi, deoarece au acces mai facil la informații noi, inovatoare.

Mediul și clima - Prin sprijinirea instalării tinerilor fermieri se previne abandonul terenurilor agricole, inclusiv în vederea îndeplinirii statutului de fermieri activi, a cerințelor privind eco-condiționalitatea și măsurilor de înverzire, determinând efecte benefice pentru mediu și climă. De asemenea, măsura promovează investițiile pentru producerea și utilizarea energiei regenerabile, prelucrarea deșeurilor, a reziduurilor, precum și a celor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac în agricultură.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: măsura M2/2B este complementară cu măsurile M1/2A - Investiții pentru creșterea performanței exploatațiilor agricole și M9/3A/6B Cooperarea orizontală și verticală pentru asocierea agricultorilor, deoarece tinerii fermieri care se instalează, au prioritate pentru a accesa măsura M1/2A ca și membrii ai unei cooperative agricole sau grup de producători care se constituie prin accesarea M9/3A/6B. Totodată, tinerii fermieri care se instalează și își propun realizarea de produse agro-alimentare care vor participa în cadrul unei scheme de calitate finanțate prin intermediul M3/3A - Acțiuni de promovare în scopul aderării la scheme de calitate pentru produse agricole și alimentare, primesc punctaje suplimentare prin criteriul de selecție specific, asigurându-se în acest fel complementaritatea între M2/2B și M3/3A.

Sinergia cu alte măsuri din SDL: -

2. Valoarea adăugată a măsurii

Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează creșterea numărului de tineri agricultori care încep pentru prima oară o activitate agricolă din punct de vedere comercial, ca șefi de exploatații. Generația tânără de fermieri poate să îndeplinească mai ușor cerințele pe care societatea le solicită profesiei de agricultor și totodată și pe cele cerute prin regulamentele Politicii Agricole Comune: securitate alimentară, igienă și bunăstare a animalelor, diversificare, obținere de produse locale de calitate superioară, conștientizare a rolului pe care îl joacă agricultura în combaterea schimbărilor de climă (utilizarea energiei regenerabile, biodiversitate, reducerea emisiilor de dioxid de carbon), creare de locuri de muncă și creștere economică în mediul rural, conștientizare a efectelor negative determinate de abandonul terenurilor agricole.

Caracterul inovativ al măsurii este asigurat de cerințele privind adaptarea la standardele sanitare și de mediu, dar și de creșterea competitivității exploatațiilor prin comercializarea de produse cu valoare adăugată ridicată și calitate superioară. Totodată, prin utilizarea de tehnologii și utilaje moderne, se introduce inovarea în agricultură în sectoarele identificate ca prioritare, la nivelul teritoriului GAL.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația națională și europeană aplicabilă sub-măsurii 6.1 prevăzută în PNDR

Legislația națională și europeană aplicabilă din Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- tânărul fermier - o persoană cu vârsta de până la 40 de ani la momentul depunerii cererii, care deține competențele și calificările profesionale adecvate și care se stabilește pentru prima dată într-o exploatație agricolă ca șef al respectivei exploatații;

- persoană juridică cu mai mulți acționari unde un tânăr fermier se instalează și exercită un control efectiv pe termen lung în ceea ce privește deciziile referitoare la gestionare, la beneficii și la riscurile financiare legate de exploatare și deține cel puțin 50%+1 din acțiuni.

Beneficiari indirecti:

- Populația teritoriului GAL;
- Unități de procesare.

5. *Tip de sprijin*

- Sprijinul se acordă în vederea facilitării stabilirii tânărului fermier în baza Planului de Afaceri (PA).
- Sprijinul este forfetar și se acordă în 2 tranșe - un avans de 80% din valoarea sprijinului forfetar și o plată finală de 20% din acesta.

6. *Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile*

- Toate cheltuielile propuse în PA, inclusiv capitalul de lucru și activitățile relevante pentru implementarea corectă a PA aprobat pot fi eligibile, indiferent de natura acestora.

7. *Condiții de eligibilitate*

- Proiectul să fie dintr-unul dintre sectoarele de activitate agricole specifice teritoriului GAL: cereale, horticultură, apicultură, bovine, legumicultura, ovine/caprine.
- Ferma solicitantului trebuie să fie situată pe teritoriul GAL
- Solicitantul trebuie să fie deținătorul și gestionarul real al fermei.
- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria microîntreprinderilor și întreprinderilor mici;
- Solicitantul deține o exploatare agricolă cu o dimensiunea economică cuprinsă între 8.000 SO și 50.000 SO;
- Solicitantul prezintă un plan de afaceri care prevede cel puțin unul din următoarele obiective: îmbunătățirea managementului exploatareii agricole, îmbunătățirea performanțelor generale ale exploatareii agricole (inclusiv creșterea valorii adăugate a produselor), adaptarea producției la cerințele pieței, respectarea normelor comunitare, în special, cerințele de eco-condiționalitate, de protecție a muncii, protecția mediului și sanitar-veterinare;
- Solicitantul deține competențe și aptitudini profesionale, respectiv studii medii/superioare în domeniul agricol/veterinar/economie agrară sau cunoștințe în domeniul agricol dobândite prin participarea la programe de instruire (la momentul depunerii sau într-o perioadă de grație de maximum 36 de luni de la data adoptării deciziei individuale de acordare a ajutorului);
- Solicitantul se angajează să devină fermier activ în termen de maximum 18 luni de la data instalării;
- Solicitantul va face dovada comercializării a cel puțin 20% din valoarea primei tranșe de plată, la momentul solicitării celei de-a doua tranșe de plată.

8. *Criterii de selecție (vor fi detaliate în sub-criterii în cadrul Ghidurilor Solicitantului)*

- Criteriul produselor cu valoare adăugată, care presupun participarea la schemele de calitate finanțate prin M3/3A
- Criteriul asocierii, cu prioritate pentru solicitanții care fac parte dintr-o cooperativă agricolă sau grup de producători, în special cele finanțate în cadrul măsurii M9/3A/6B

- Criteriul creării de noi locuri de muncă și al profesionalizării.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil se acordă pentru o perioadă de maxim trei/cinci* ani și este de:

- 30.000 de euro pentru exploatațiile cu dimensiuni economice cuprinse între 30.000 SO și 50.000 SO
- 20.000 de euro pentru exploatațiile cu dimensiuni economice cuprinse între 8.000 SO și 29.999 SO

Sprijinul pentru instalarea tinerilor fermieri se va acorda sub formă de primă în două tranșe, astfel:

- 80% din cuantumul sprijinului la semnarea deciziei de finanțare;
- 20% din cuantumul sprijinului se va acorda cu condiția implementării corecte a planului de afaceri, fără a depăși trei/cinci* ani de la semnarea deciziei de finanțare.

În cazul neimplementării corecte a planului de afaceri, sumele plătite, vor fi recuperate proporțional cu obiectivele nerealizate.

*Perioada de cinci ani se aplică doar pentru sectorul pomicol.

Având în vedere costurile de producție și valorile investițiilor relativ scăzute, în special datorită faptului că sunt utilizate materiale și forță de muncă de la nivel local, precum și nevoile de dezvoltare ale fermelor în funcție de dimensiunea lor, valoarea sprijinului a fost stabilită la 20.000 Euro, respectiv 30.000 Euro.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoarea țintă
2B)	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți	4
Indicatori specifici		
Locuri de muncă create		4

M4/6A - ÎNCURAJAREA ANTREPRENORIALITĂȚII ȘI ÎNFIINȚAREA DE ACTIVITĂȚI NON-AGRICOLE
Tipul măsurii: SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Măsura va viza stimularea mediului de afaceri rural, în special privind crearea de activități productive (inclusiv în sectoare cu potențial de creștere) și furnizarea de servicii primare pentru populație. Prin această măsură care vizează încurajarea antreprenoriatului și înființarea activităților non-agricole în mediul rural, teritoriul GAL ar putea beneficia de o bună dezvoltare a afacerilor care ar conduce la reducerea sărăciei existente în zonele rurale. Sprijinirea creării și dezvoltării microîntreprinderilor și întreprinderilor mici în domenii non-agricole va crea noi locuri de muncă în zonele rurale și va conduce la absorbția surplusului forței de muncă din sectorul agricol. Stimularea activităților turistice, meșteșugărești și a celor care asigură servicii pentru populație va crește gradul de atractivitate al zonelor rurale, reducând astfel tendința rezidenților de a migra spre mediul urban în căutarea unor noi oportunități socio-economice, atenuând astfel o serie de puncte slabe identificate pe teritoriul GAL, cum ar fi: riscul de excluziune socială, abilități scăzute antreprenoriale ale populației rurale și tendința de migrare către orașe.

Obiectiv(e) de dezvoltare rurală - III obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă.

Obiectiv(e) specific(e) al(e) măsurii:

- Diversificarea economiei rurale prin creșterea numărului de microîntreprinderi și întreprinderi mici în sectorul non-agricol;
- Încurajarea antreprenoriatului și crearea de locuri de muncă în spațiul rural;
- Încurajarea menținerii și dezvoltării activităților meșteșugărești tradiționale;
- Dezvoltarea activităților turistice pentru valorificarea potențialului teritoriului;

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013 :

- P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale.

Măsura corespunde obiectivelor art. 19, alin.1, lit. a (ii) din Reg. (UE) nr. 1305/2013 - ajutor la înființarea întreprinderii pentru activități neagricole în zone rurale

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție:

- 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici și a creării de locuri de muncă.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare - Măsura sprijină dezvoltarea de activități inovative care se realizează pentru prima dată în teritoriul GAL, care oferă soluții pentru rezolvarea problemelor socio-economice și fructifică oportunitățile existente. Diversificarea activităților economice în teritoriul GAL va deschide noi oportunități și posibilități pentru adoptarea de metode noi și utilizarea de tehnologii inovatoare, sporind astfel atractivitatea teritoriului. De asemenea, dezvoltarea activităților turistice determină aflusul de turiști care aduc inovare pe cuprinsul teritoriului prin know-how și mentalități noi.

Mediul și clima - Activitățile meșteșugărești și turistice sprijinite vor viza practicarea unui turism responsabil care să evite degradarea zonelor naturale sensibile și, mai mult decât atât,

promovarea acestora, contribuind inclusiv la promovarea biodiversității și generarea de venituri pentru locuitorii mediului rural.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: Prin faptul că beneficiarii acestei măsuri care realizează activități inovative au prioritate pentru a dezvolta aceste activități prin accesarea măsurii M5/6A Investiții în activități non-agricole pentru dezvoltarea teritoriului, se realizează complementaritatea între aceste două măsuri. De asemenea, această măsură este complementară și cu măsura M7/6B *Investiții în realizarea serviciilor și infrastructurii educaționale, sociale și medicale, deoarece minoritățile, tinerii sau femeile care participă la activitățile care încurajează antreprenoriatul desfășurate în cadrul centrelor multiscop finanțate prin această măsură, beneficiază de punctaje suplimentare în cadrul criteriului de selecție specific.*

Sinergia cu alte măsuri din SDL: măsura M4/6A contribuie la îndeplinirea priorității P6 prin promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale și este sinergică cu măsurile M5/6A, M6/6B, M7/6B, M8/6B, M10/6C și M9/3A/6B.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează creșterea numărului de antreprenori la nivelul teritoriului, care determină creștere economică și acoperirea nevoilor populației cu serviciile necesare, care reduc disparitățile între mediul rural și cel urban. De asemenea, prin sprijinirea activităților productive și a celor meșteșugărești, se utilizează produsele locale și sunt fructificate cunoștințele existente la nivelul teritoriului. Toate aceste investiții generează crearea de noi locuri de muncă și reducerea șomajului.

Caracterul inovativ al măsurii este asigurat de tipurile de investiții, care se realizează pentru prima dată la nivelul teritoriului și care valorifică atât resursele naturale, cât și cele antropice.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația națională și europeană aplicabilă sub-măsurii 6.2 prevăzută în PNDR

Legislația națională și europeană aplicabilă din Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți:

- Micro-întreprinderi și întreprinderi mici noi, înființate în anul depunerii aplicației de finanțare sau cu o vechime de maxim 3 ani fiscali, care nu au desfășurat activități până în momentul depunerii acesteia (start-ups);

Beneficiarii indirecți:

- Populația teritoriului GAL;
- Minoritatea romă

5. Tip de sprijin

- Sprijinul va fi acordat sub formă de sumă forfetară pentru finanțarea de noi activități non-agricole în mediul rural pe baza unui plan de afaceri.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

- Înființarea de activități non-agricole, cum ar fi:
  - Înființarea și dotarea cooperativelor meșteșugărești pentru comunitatea romă
  - Crearea și dotarea de ateliere meșteșugărești și ateliere de producție;
  - Crearea de infrastructuri pentru cazarea turiștilor prin transformarea, modernizarea și dotarea gospodăriilor țărănești (case de oaspeți);

- Amenajarea de trasee turistice și crearea de facilități de agrement;
- Înființarea și dotarea serviciilor pentru dezvoltarea economică a teritoriului (agenții de turism, servicii de cazare, etc.)
- Înființarea și dotarea altor activități non-agricole care contribuie la dezvoltarea economică a teritoriului
- Toate cheltuielile propuse în PA, inclusiv capitalul de lucru și activitățile relevante pentru implementarea corectă a PA aprobat pot fi eligibile, indiferent de natura acestora.
- Nu sunt eligibile cheltuielile cu achiziționarea de utilaje și echipamente agricole aferente activității de prestare de servicii agricole, în conformitate cu Clasificarea Activităților Economice Naționale, precum și producerea și comercializarea produselor din Anexa I la Tratat.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili
- Solicitantul trebuie să prezinte un plan de afaceri prin care să demonstreze viabilitatea economică a activității;
- Obiectivul trebuie să se încadreze în cel puțin unul dintre tipurile de activități sprijinite prin măsura de finanțare;
- Sediul social și punctul/punctele de lucru trebuie să fie situate pe teritoriul GAL;
- Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în cel mult 6 luni de la data notificării de primire a sprijinului;
- Înaintea solicitării tranșei finale, beneficiarul trebuie să facă dovada că a implementat corect planul de afaceri (conf. art. 19 din Reg. 1305/2013).

8. Criterii de selecție (vor fi detaliate în sub-criterii în cadrul Ghidurilor Solicitantului)

- Criteriul activităților inovative, care se realizează pentru prima dată la nivelul teritoriului;
- Criteriul stimulării unui nivel ridicat de calitate al planului de afaceri, care va fi stabilit în funcție de producția comercializată sau activitățile prestate, în procent de peste 30% din valoarea primei tranșe de plată.
- Criteriul prioritizării domeniilor de activitate;
- Criteriul creării de noi locuri de muncă și al profesionalizării;
- Criteriul sprijinirii activităților pentru tineri, femei sau minorități, în special cei/cele care participă la activitățile centrelor finanțate prin M7/6B.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil se acordă pentru o perioadă de maxim cinci ani, ~~fără a depăși data de 31.12.2023,~~ și este de:

- 35.000 de euro/proiect;

Sprijinul se va acorda sub formă de primă în două tranșe, astfel:

- 80% din cuantumul sprijinului la semnarea deciziei de finanțare;
- 20% din cuantumul sprijinului se va acorda cu condiția implementării corecte a planului de afaceri.

În cazul neimplementării corecte a planului de afaceri, sumele plătite, vor fi recuperate proporțional cu obiectivele nerealizate.

Sprijinul pentru proiectele generatoare de venit se va acorda conform Reg. (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis, iar valoarea totală a ajutoarelor de minimis primite pe perioada a 3

ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de 200.000 Euro/ beneficiar.

Având în vedere costurile de producție și valorile investițiilor relativ scăzute, în special datorită faptului că sunt utilizate materiale și forță de muncă de la nivel local, valoarea sprijinului a fost stabilită la 35.000 Euro.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă
6A) (si indicator specific LEADER)	Locuri de muncă create	7
Indicatori specifici		
Numărul total de activități non-agricole sprijinite		3
Numărul de persoane din grupuri dezavantajate angajate		2

M5/6A - INVESTIȚII ÎN ACTIVITĂȚI NON-AGRICOLE PENTRU DEZVOLTAREA TERITORIULUI

Tipul măsurii: INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Principalul scop al măsurii este acela de a promova dezvoltarea unor activități economice în teritoriul GAL, pentru diversificarea activităților non-agricole în domenii considerate ca fiind prioritare, cum ar fi: meșteșugurile/ artizanatul, turismul, prelucrarea materiilor prime naturale existente în teritoriu, activități de producție și prestări servicii. În același timp, analiza SWOT a identificat un punct forte al teritoriului existența unor obiceiuri tradiționale (rotăritul, fierăria, țesutul, pictura de icoane pe sticlă etc) care însă sunt insuficient finanțate și dezvoltate. Existența unui patrimoniu cultural și natural de valoare pe teritoriul GAL, precum și specificitățile zonale (ex. meșteșuguri, produse locale etc), permite și dezvoltarea serviciilor turistice, care ar putea diminua disparitățile dintre urban și rural, prin dezvoltarea zonei ca efect indirect al creării de locuri de muncă și atragerea de turiști.

Obiectiv(e) de dezvoltare rurală - III obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă.

Obiectiv(e) specific(e) al(e) măsurii:

- Reducerea disparitatilor între mediul urban și mediul rural prin dezvoltarea economiei rurale;
- Creșterea numărului de activități non-agricole și dezvoltarea celor existente, pentru crearea de locuri de muncă și creșterea veniturilor populației;
- Încurajarea activităților inovative și dezvoltarea activităților meșteșugărești tradiționale;
- Dezvoltarea activităților turistice pentru valorificarea potențialului teritoriului;

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013

- P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale.

Măsura corespunde obiectivelor art. 19, alin. 1, lit. b din Reg. (UE) nr. 1305/2013 - investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție:

- 6A) Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare - Măsura sprijină dezvoltarea de activități inovative care se realizează pentru prima dată în teritoriul GAL, care oferă soluții pentru rezolvarea problemelor socio-economice și fructifică oportunitățile existente. Dezvoltarea activităților economice non-agricole în zonele rurale va deschide noi oportunități și posibilități pentru adoptarea de metode noi și utilizarea de tehnologii inovatoare, sporind astfel atractivitatea teritoriului GAL. De asemenea, dezvoltarea activităților turistice determină aflusul de turiști care aduc inovare pe cuprinsul teritoriului prin know-how și mentalități noi.

Mediul și clima - în vederea dezvoltării durabile a comunităților rurale de pe cuprinsul teritoriului, în sensul unei mai bune înțelegeri a asumării angajamentelor de mediu și a provocărilor privind schimbările climatice, investițiile în utilizarea energiei regenerabile și

eficientizarea energetică conduc la reducerea poluării și a efectelor negative asupra mediului generate de sursele conventionale de energie.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: Măsura M5/6A este complementară cu măsura de finanțare M4/6A Încurajarea antreprenoriatului și înființarea de activități non-agricole prin faptul că beneficiarii acestei măsuri care realizează activități inovative au prioritate pentru a dezvolta aceste activități prin accesarea măsurii M5/6A.. Totodată, această măsură este complementară și cu măsura M7/6B Investiții în realizarea serviciilor și infrastructurii educaționale, sociale și medicale, deoarece minoritățile, tinerii sau femeile care participă la activitățile care încurajează antreprenoriatul desfășurate în cadrul centrelor multiscop finanțate prin această măsură, beneficiază de punctaje suplimentare în cadrul criteriului de selecție specific.

Sinergia cu alte măsuri din SDL: măsura M5/6A este sinergică cu M4/6A, M6/6B, M7/6B, M8/6B, M10/6C și M9/3A/6B pentru că toate contribuie la îndeplinirea priorității P6 care promovează crearea locurilor de muncă, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale ale teritoriului GAL.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează dezvoltarea activităților non-agricole la nivelul teritoriului, care determină creștere economică și acoperirea nevoilor populației cu serviciile necesare, care reduc disparitățile între mediul rural și cel urban. De asemenea, prin sprijinirea activităților productive și a celor meșteșugărești specifice teritoriului, se utilizează produsele locale și sunt fructificate cunoștințele existente la nivelul teritoriului. Toate aceste investiții generează crearea de noi locuri de muncă și reducerea șomajului.

Caracterul inovativ al măsurii este asigurat de tipurile de investiții care vor fi sprijinite, cu prioritate pentru investiții inovative, care se realizează pentru prima dată la nivelul teritoriului și care valorifică atât potențialul și resursele umane, cât și cele naturale.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația națională și europeană aplicabilă sub-măsurii 6.4 prevăzută în PNDR

Legislația națională și europeană aplicabilă din Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală

Legea 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată cu modificările și completările ulterioare;

Legea 10/1995 privind calitatea în construcții, republicată cu modificările și completările ulterioare;

Hotărâre 28/2008 privind aprobarea conținutului-cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice, precum și a structurii și metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiective de investiții și lucrări de intervenții

Hotărârea 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice
Alte reglementări aplicabile în domeniu.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

- Micro-întreprinderi și întreprinderi mici existente din teritoriul GAL;

- Micro-întreprinderi și întreprinderi mici noi, înființate în anul depunerii aplicației de finanțare sau cu o vechime de maxim 3 ani fiscali, care nu au desfășurat activități până în momentul depunerii acestora (start-ups) din teritoriul GAL

Beneficiari indirecti:

- Populația teritoriului GAL
- Minoritatea romă

5. *Tip de sprijin*

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. *Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile*

Dezvoltarea sau înființarea de activități non-agricole, cum ar fi:

- Înființarea și dotarea activităților productive și serviciilor inovative (fabrici de producere termoizolații din lână, activități productive atipice, facilități de agrement, hanuri și taverna tradiționale, stâne turistice etc.);
- Înființarea/ extinderea/ modernizarea și dotarea cooperativelor meșteșugărești pentru comunitatea romă;
- Înființarea/ extinderea/ modernizarea și dotarea de ateliere meșteșugărești/de artizanat și ateliere de producție;
- Înființarea/ extinderea/ modernizarea și dotarea de infrastructuri și servicii turistice (pensiuni, agropensiuni, alimentație publică, facilități de agrement, trasee turistice etc.);
- Înființarea și dotarea serviciilor pentru populație (servicii medicale, sociale, sanitar-veterinare, ateliere de reparații etc.);
- Înființarea și dotarea centrelor de colectare și prelucrare ale materiilor prime naturale existente la nivelul teritoriului;
- Înființarea/ extinderea/ modernizarea și dotarea altor activități non-agricole care contribuie la dezvoltarea economică a teritoriului.
- Investiții intangibile: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci;
- Construcția, extinderea și/sau modernizarea și dotarea clădirilor;

Acțiuni neeligibile:

- Prestarea de servicii agricole;
- Procesarea și comercializarea produselor prevăzute în Anexa 1 din Tratat;
- Producția de electricitate din biomasă ca și activitate economică
- Cheltuieli specifice de înființare și funcționare a întreprinderilor (obținerea avizelor de funcționare, taxe de autorizare, salarii angajați, costuri administrative, etc.)
- [Prevederile prezentei secțiuni se aplică atât pentru proiectele finanțate din fonduri FEADR cât și pentru proiectele finanțate din fonduri EURI.](#)

7. *Condiții de eligibilitate*

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Sediul social și punctul/punctele de lucru unde se realizează investiția pentru care se solicită finanțare trebuie să fie situate pe teritoriul GAL;

- Solicitantul trebuie să dețină drept de proprietate/folosință asupra terenurilor sau clădirilor care fac obiectul investiției;
- Investiția și activitatea trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL (comercializarea producției și serviciile pot fi realizate și în afara teritoriului);
- Solicitantul trebuie să nu fie în dificultate;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin măsură;
- Investiția trebuie să demonstreze viabilitatea economică;
- Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de a asigura cofinanțarea investiției;
- Prevederile prezentei secțiuni se aplică atât pentru proiectele finanțate din fonduri FEADR cât și pentru proiectele finanțate din fonduri EURI.

8. Criterii de selecție (vor fi detaliate în sub-criterii în cadrul Ghidurilor Solicitantului)

- Criteriul dezvoltării activităților inovative înființate prin M4/6A;
- Criteriul prioritizării activităților în care se vor angaja persoane din grupurile vulnerabile (romi, tineri femei, etc. - în special cei/ cele care participă la activitățile centrelor finanțate prin M7/6B);
- Criteriul prioritizării domeniilor de activitate - servicii, producție, turism;
- Criteriul prioritizării solicitanților care nu au primit anterior sprijin comunitar;
- Criteriul creării de noi locuri de muncă și al profesionalizării;
- Criteriul localizării întregii activități a solicitantului în teritoriul GAL, la data depunerii cererii de finanțare;
- Criteriul cofinanțării proiectului;

Prevederile prezentei secțiuni se aplică atât pentru proiectele finanțate din fonduri FEADR cât și pentru proiectele finanțate din fonduri EURI.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei măsuri va fi de maximum 90% din totalul cheltuielilor eligibile și nu va depăși:

- 200.000 Euro/proiect

Valoarea maximă a ajutorului public nerambursabil pe proiect va fi stabilită în cadrul apelurilor de selecție care vor fi distincte pentru fondurile FEADR și fondurile EURI.

Sprijinul pentru proiectele generatoare de venit se va acorda conform R(UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis, iar valoarea totală a ajutoarelor de minimis primite pe perioada a 3 ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de 200.000 Euro/ beneficiar.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoarea țintă
6A (și indicator specific LEADER)	Locuri de muncă create	4
	<u>Cheltuieli publice totale din fonduri EURI (euro)</u>	<u>116.498,48</u>
Indicatori specifici		
Numărul de persoane din grupuri dezavantajate angajate		2
Numărul de activități non-agricole sprijinite		3

M6/6B - DEZVOLTAREA SERVICIILOR ȘI INFRASTRUCTURII DE BAZĂ, ÎN ECHILIBRU CU MEDIUL ȘI ECONOMIA LOCALĂ

Tipul măsurii: INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Infrastructura și serviciile de bază în comunitățile rurale ale GAL-ului sunt neadecvate atât din punct de vedere al calității, dar mai cu seamă a funcționalității acestora. Acestea reprezintă principalele elemente care mențin un decalaj accentuat între zonele rurale și zonele urbane și cu atât mai mult, o piedică în calea egalității de șanse și a dezvoltării socio-economice a zonelor rurale. Astfel modernizarea sistemelor de alimentare cu apă prin utilizarea de noi surse, rețele de drumuri de interes local pentru îmbunătățirea conectivității, servicii de sănătate reprezintă nevoi de bază pentru populația rurală. Accesul limitat la acestea este reflectat într-un grad redus de atractivitate a spațiului rural atât pentru antreprenori, dar și pentru tinerii din aceste zone. Deficiențele ce decurg dintr-o infrastructură locală și servicii pentru populație slab dezvoltate determină de asemenea decalaje de accesibilizare a formelor educaționale. O infrastructură de bază îmbunătățită și crearea serviciilor de bază pentru populație vor crea condiții de viață adecvate, o dezvoltare și revitalizare a economiei rurale asigurând totodată accesul la sănătate, servicii sociale, dar și educație. De asemenea, prin dezvoltarea infrastructurii de bază în echilibru cu natura, se conservă punctele tari ale teritoriului privind cadrul natural deosebit și care poate genera o dezvoltare economică sustenabilă.

Obiectiv(e) de dezvoltare rurală - III obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă.

Obiectiv(e) specific(e) al(e) măsurii:

- Reducerea disparităților între mediul urban și mediul rural prin dezvoltarea infrastructurii de bază și a serviciilor în teritoriu;
- Protecția mediului prin reducerea consumului de energie din surse convenționale;
- Îndeplinirea condițiilor pentru dezvoltarea mediului economic pe cuprinsul teritoriului și crearea de locuri de muncă, prin dezvoltarea utilităților și a serviciilor necesare;
- Îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor prin dezvoltarea și îmbunătățirea mediului ambient și a serviciilor publice locale;
- Creșterea numărului de locuri de muncă la nivelul teritoriului.

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013

- P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție:

- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale.

Domenii de intervenție secundare:

- 5C) Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei;

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare - sprijinul acordat dezvoltării infrastructurii de bază este esențial pentru dezvoltarea economică a teritoriului. O infrastructură îmbunătățită și asigurarea serviciilor publice necesare permite afacerilor din teritoriul GAL să se dezvolte și încurajează spiritul antreprenorial și inovator.

Mediul și clima - în vederea dezvoltării durabile a comunităților rurale de pe cuprinsul teritoriului, în sensul unei mai bune înțelegeri a asumării angajamentelor de mediu și a provocărilor privind schimbările climatice, investițiile în utilizarea energiei regenerabile și eficientizarea energetică conduc la reducerea poluării și a efectelor negative asupra mediului generate de sursele conventionale de energie. De asemenea, investițiile în infrastructură de apă/apă uzată, vor contribui la: îmbunătățirea calității apei potabile, reducerea pierderilor de apă din sisteme învechite precum și a poluării cauzate de încărcătura organică biodegradabilă din gospodăriile rurale.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: -

Sinergia cu alte măsuri din SDL: M6/6B este sinergică cu măsurile M4/6A, M5/6A, M7/6B, M8/6B, M10/6C și M9/3A/6B ducând la realizarea priorității P6, care promovează incluziunea socială, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale de pe teritoriul GAL.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează îmbunătățirea condițiilor de viață pentru populație și asigurarea accesului la serviciile de bază în vederea realizării unei dezvoltări durabile.

Prin investițiile destinate utilizării energiei regenerabile și eficientizării energetice a clădirilor publice se realizează o dezvoltare a teritoriului în echilibru cu protecția mediului.

De asemenea, măsura vizează dezvoltarea infrastructurii și serviciilor necesare dezvoltării mediului de afaceri și a investițiilor, dar și creșterea atractivității teritoriului pentru o dezvoltare a potențialului turistic și fructificarea din punct de vedere economic a oportunităților oferite de mediul natural, social și cultural.

Înființarea/ modernizarea piețelor locale/ spațiilor pentru organizarea târgurilor facilitează comercializarea produselor locale într-un mediu organizat, cu respectarea normelor de sănătate publică.

Caracterul inovativ al măsurii este dat în primul rând de tipul acțiunilor eligibile, care integrează pentru prima dată la nivelul teritoriului atât realizarea infrastructurii și serviciilor de bază, cât și protejarea mediului prin eficientizare energetică și utilizarea energiei regenerabile, precum și crearea sau reabilitarea pentru prima dată a infrastructurii de interes turistic, pentru creșterea valorii adăugate a teritoriului. De asemenea, pentru unele localități de pe cuprinsul teritoriului, se vor crea pentru prima dată servicii pentru populație care vor crește nivelul de trai și vor diminua diferențele dintre mediul rural și cel urban.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația națională și europeană aplicabilă sub-măsurii 7.2 prevăzută în PNDR

Legislația națională și europeană aplicabilă din Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală

Legea 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții republicată cu modificările și completările ulterioare;

Legea 10/1995 privind calitatea în construcții republicată cu modificările și completările ulterioare;

Hotărâre 28/2008 privind aprobarea conținutului-cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice, precum și a structurii și metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiective de investiții și lucrări de intervenții

Hotararea 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice
Alte reglementari aplicabile în domeniu.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți:

- Unitatile Administrativ Teritoriale și asociațiile acestora conform legislației naționale în vigoare;

Beneficiarii indirecți:

- Populația teritoriului GAL;
- Agenții economici de pe teritoriul GAL, inclusiv cei sprijiniți prin măsurile M4/6A și M1/2A;
- Minoritatea romă

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Acțiuni eligibile:

- Construcția(investiție nouă)/modernizarea și extinderea clădirilor publice și eficientizarea energetică a acestora, inclusiv dotarea cu surse de energie alternative (sedii de primărie, sedii administrative etc.);
- Înființarea/ modernizarea, amenajarea spațiilor publice (amenajări de parcuri, piețe agroalimentare, spații pentru organizarea de târguri, etc.)
- Înființarea/ modernizarea, amenajarea spațiilor publice de recreere (parcuri, spații de joacă pentru copii, terenuri de sport, piste de biciclete etc.);
- Înființarea/ modernizarea, amenajarea infrastructurii de interes turistic - trasee turistice tematice (pentru caruțe/ trăsurile/ șarete, către obiective turistice, teme gastronomice etc.), trasee pentru biciclete, facilități turistice de agrement etc.;
- Crearea și/sau dotarea serviciilor publice de bază pentru populație (ex: intervenții în caz de urgență, servicii de salubritate, întreținere infrastructură publică, etc.);
- Crearea infrastructurii de iluminat public utilizând energia regenerabilă;
- Cadastrare/ intabulare blocuri fizice/ tarlale și proprietăți publice, realizare plan parcelar;
- Modernizarea rețelei de drumuri de interes local.

Acțiuni neeligibile:

- Costurile cu întreținerea, reparațiile și exploatarea investiției realizate;
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;
- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;

- Solicitantul trebuie să dețină drept real principal asupra terenurilor sau clădirilor care fac obiectul investiției;
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin măsură;
- Investiția trebuie să fie în corelare cu orice strategie de dezvoltare locală a comunei (dacă este cazul);
- Investiția trebuie să respecte Planul Urbanistic General;
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea, oportunitatea și potențialul economic al acesteia;

8. Criterii de selecție (vor fi detaliate în sub-criterii în cadrul Ghidurilor Solicitantului)

- Criteriul gradului de acoperire a populației deservite
- Criteriul acțiunilor inovative - care se realizează pentru prima dată în teritoriul GAL
- Criteriul deservirii minorităților, tinerilor sau femeilor
- Criteriul investițiilor/serviciilor care deserveșc mediul de afaceri, în special cele finanțate prin M4/6A și/ sau M5/6A
- Criteriul utilizării energiei regenerabile și eficientizarea energetică

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi 100% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele negeneratoare de venit și nu va depăși:

- 200.000 Euro/proiect

Având în vedere costurile necesare implementării proiectelor, care presupun în majoritatea cazurilor investiții cu construcții-montaj, precum și dotarea cu echipamente, valoarea sprijinului public a fost stabilită la maximum 200.000 Euro.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	10.000
5C	Totalul investițiilor	100.000 Euro
Indicatori specifici		
Populația dezavantajată care beneficiază de servicii/infrastructuri finanțate		200

M7/6B - INVESTIȚII ÎN REALIZAREA SERVICIILOR ȘI INFRASTRUCTURII EDUCAȚIONALE, SOCIALE ȘI MEDICALE

Tipul măsurii: INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Conform analizei SWOT și a diagnozei teritoriului, se constată o lipsă a serviciilor integrate, care includ servicii de protecție socială, ocupare, educație, sănătate, și alte servicii publice (necesare pentru a oferi suport familiilor și copiilor în sărăcie extremă). Conform Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020, se dorește realizarea acestor servicii integrate, mai ales în zonele rurale. Atât la nivel național, cât și la nivelul teritoriului acoperit de GAL se constată faptul că școlile sunt dezavantajate prin comparație cu cele din zonele urbane în ceea ce privește finanțarea disponibilă, resursele umane, dotările, infrastructura și accesibilitatea. Este nevoie de o abordare integrată în vederea îmbunătățirii nivelului de educație, a capacității de inserție profesională și a accesului la piața muncii, precum și a accesului la infrastructură de bază de calitate, precum și la creșterea accesului la servicii medicale de calitate a grupurilor vulnerabile, inclusiv roma. Îmbunătățirea serviciilor de educație și a infrastructurii pentru comunitățile marginalizate (în special în cele de romi) constituie o prioritate, însă, în cazul în care comunitatea este segregată, investițiile de genul acesta trebuie însoțite de investiții care să conducă la crearea sau întărirea relației între grupul vulnerabil și comunitatea majoritară, prin desfășurarea de activități comune, în spațiile/facilitățile amenajate prin finanțarea acestei măsuri.

Alte puncte slabe identificate la nivelul teritoriului acoperit de GAL se referă la: lipsa serviciilor pentru persoanele în vârstă, capacitatea redusă a sistemului de sănătate (puțini medici și inegal distribuiți în teritoriu), ceea ce duce la imposibilitatea practicării medicinei preventive și lipsa unor centre pentru situații de urgență și a unor centre de permanență.

Obiectiv(e) de dezvoltare rurală - III obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă.

Obiectiv(e) specific(e) al(e) măsurii:

- Reducerea disparitatilor între mediul urban și mediul rural
- Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială;
- Sprijinirea integrării sociale a minorităților, femeilor și tinerilor;
- Îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor prin dezvoltarea serviciilor publice educaționale, sociale și medicale;
- Crearea condițiilor pentru dezvoltarea mediului economic, crearea de locuri de muncă și ocuparea acestora, prin dezvoltarea facilităților de suport pentru persoanele întreținute;
- Creșterea numărului de locuri de muncă la nivelul teritoriului.

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013

- P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție:

- 6B) *Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale.*

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare - sprijinul acordat dezvoltării infrastructurii și serviciilor educaționale și sociale este esențial pentru dezvoltarea economică a teritoriului. O infrastructură îmbunătățită și asigurarea acestor servicii permite formarea de generații tinere bine pregătite, deschise spre noi oportunități și capabile să aducă inovații și dezvoltare în zonele rurale. De asemenea, prin asigurarea infrastructurii și serviciilor sociale, se crează integrarea socială a categoriilor defavorizate, care pot contribui din această poziție la dezvoltarea comunității prin acțiuni inovative. Pentru asigurarea sustenabilității serviciilor sociale există modalitatea de susținere integrată prin finanțarea LEADER și POCU (5.2).

Mediul și clima - prin dezvoltarea serviciilor și infrastructurii sociale și educaționale se asigură premisele unei înțelegeri mai bune a angajamentelor de mediu și a provocărilor privind schimbările climatice.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: măsura M7/6B este complementară cu măsurile M4/6A Încurajarea antreprenoriatului și înființarea de activități non-agricole și M5/6A Investiții în activități non-agricole pentru dezvoltarea teritoriului, deoarece minoritățile, tinerii sau femeile care participă la activitățile care încurajează antreprenoriatul desfășurate în cadrul centrelor multiscop finanțate prin această măsură, beneficiază de punctaje suplimentare în cadrul criteriului de selecție specific măsurii M4/6A. De asemenea, această măsură este complementară și cu măsura M8/6B Investiții pentru protejarea patrimoniului cultural și a moștenirii locale, deoarece centrele multiscop dezvoltate prin intermediul măsurii M7/6B pot fi dezvoltate în continuare prin extinderea cu activități culturale finanțate prin măsura M8/6B.

Sinergia cu alte măsuri din SDL: M7/6B este sinergică cu măsurile M4/6A, M5/6A, M6/6B, M8/6B, M10/6C și M9/3A/6B ducând la realizarea priorității P6, care promovează incluziunea socială, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează îmbunătățirea capacității de a susține un nivel decent de educație și îngrijire a copiilor antepreșcolari. De asemenea, măsura asigură creșterea nivelului de trai pentru populație prin asigurarea serviciilor sociale și medicale necesare, dar și diminuarea discriminării privind accesul pe piața muncii a femeilor, cât și creșterea nivelului de educație a minorităților etnice și a populației rurale, conducând astfel la asigurarea egalității de șanse și evitarea segregării. Totodată, prin crearea facilităților sociale, persoanele care aveau în grijă copii, bătrânii sau bolnavii pot dezvolta mediul economic, prin antreprenoriat și ocupare a locurilor de muncă de la nivelul teritoriului.

Caracterul inovativ al măsurii este dat în primul rând de tipul acțiunilor eligibile, care integrează pentru prima dată la nivelul teritoriului activitățile sociale și educative în centre multifuncționale, dar și activitățile medicale și de sănătate în centre multifuncționale și centre de permanență. De asemenea, se vor crea pentru prima dată pe cuprinsul teritoriului centre social și educative adresate minorităților, femeilor sau tinerilor.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația națională și europeană aplicabilă sub-măsurii 7.2 prevăzută în PNDR

Legislația națională și europeană aplicabilă din Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală

Legea 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată cu modificările și completările ulterioare;

Legea 10/1995 privind calitatea în construcții, republicată cu modificările și completările ulterioare;

Hotărâre 28/2008 privind aprobarea conținutului-cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice, precum și a structurii și metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiective de investiții și lucrări de intervenții

Hotărârea 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice

Legea 263/2004 privind asigurarea continuității asistenței medicale primare prin centrele de permanență

Ordin 753/2424/2013 privind Norme metodologice cu privire la asigurarea continuității asistenței medicale primare prin centrele de permanență

Hotărâre 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale

Legea 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale

Legea 263/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea creșelor

HG 1252/2012 privind aprobarea Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie anteprescolare

Alte reglementări aplicabile în domeniu.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți:

- Unitățile Administrativ Teritoriale și asociațiile acestora conform legislației naționale în vigoare;
- ONG-uri pentru investiții în infrastructura educațională (grădinițe) și socială (creșe și infrastructură de tip after-school)
- Unități de cult conform legislației în vigoare;
- Parteneriate între entitățile de mai sus.

Beneficiarii indirecți:

- Populația teritoriului GAL;
- Persoane tinere pre-școlare;
- Grupuri dezavantajate (femei, persoane în vârstă, etc.)
- Minoritatea romă

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Acțiuni eligibile:

- Înființare și dotare centre de zi multiscop pentru consiliere familială, educație, formare profesională, încurajarea antreprenoriatului etc. pentru minorități, femei sau tineri;

- Înființare și dotare centre de permanență, precum și centre multifuncționale pentru asigurarea serviciilor de sănătate și/sau sociale;
- Înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) grădinițelor, numai a celor din afara incintei școlilor din mediul rural;
- Înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) centrelor de zi pentru copii orfani, bătrâni, persoane cu nevoi speciale etc.;
- Înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) creșelor precum și a infrastructurii de tip after-school, numai a celor din afara incintei școlilor din mediul rural;

Acțiuni neeligibile:

- Costurile cu întreținerea, reparațiile și exploatarea investiției realizate;
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;
- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să dețină drept real principal asupra terenurilor sau clădirilor care fac obiectul investiției;
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/ mentenanța/ sustenabilitatea investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată, inclusiv prin finanțarea OS5.2 din POCU;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin măsură;
- Investiția trebuie să fie în corelare cu orice strategie de dezvoltare locală a comunei (dacă este cazul);
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea și oportunitatea acesteia;
- Investițiile în infrastructura socială nu trebuie să prevadă rezidență pentru persoane;

8. Criterii de selecție (vor fi detaliate în sub-criterii în cadrul Ghidurilor Solicitantului)

- Criteriul gradului de acoperire a populației deservite
- Criteriul acțiunilor inovative - care se realizează pentru prima dată în teritoriul GAL
- Criteriul valorii adăugate a investițiilor - mai multe tipuri de acțiuni desfășurate (sociale, educaționale sau medicale)
- Criteriul deservirii minorităților, tinerilor sau femeilor
- Criteriul creării de noi locuri de muncă
- Criteriul utilizării construcțiilor existente nefuncționale

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **100%** din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele negeneratoare de venit și **90%** din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele generatoare de venit și nu va depăși:

- 200.000 Euro/proiect

Sprijinul pentru proiectele generatoare de venit se va acorda conform R(UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis, iar valoarea totală a ajutoarelor de minimis primite pe perioada a 3

ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de 200.000 Euro/ beneficiar.

Având în vedere costurile necesare implementării proiectelor, care presupun în majoritatea cazurilor investiții cu construcții-montaj, precum și dotarea cu echipamente, valoarea sprijinului public a fost stabilită la maximum 200.000 Euro.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	10.000
Indicatori specifici		
Populația dezavantajată care beneficiază de servicii/infrastructuri finanțate		200

M8/6B - INVESTIȚII PENTRU PROTEJAREA PATRIMONIULUI CULTURAL ȘI A MOȘTENIRII LOCALE

Tipul măsurii: INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Conform analizei SWOT, se remarcă o calitate slabă a infrastructurii turistice, degradarea așezămintelor tradiționale cu valoare culturală și a monumentelor istorice, de unde reiese nevoia satelor din teritoriu cu o bogată moștenire de o mai bună organizare pentru a asigura conservarea resurselor culturale unice și utilizarea acestora în scopul dezvoltării socio-economice.

Tradițiile rurale, etno-folclorice, culturale, ecologice, gastronomice și caracteristicile locale de mediu, în special în zonele protejate, sunt insuficient valorificate pentru dezvoltarea turismului, pentru crearea de locuri de muncă, pentru generarea de venit și pentru asigurarea unui impact pozitiv asupra sentimentului de demnitate și mândrie al comunităților locale.

Sprejindul acordat în cadrul unui proces integrat și echilibrat de dezvoltare teritorială, inclusiv prin intermediul acestei măsuri, va conduce la păstrarea și conservarea patrimoniului local, iar acțiunile de marketing aferente pot genera valoarea adăugată pentru produsele autohtone.

Prin acțiuni inovative de punere în valoare a patrimoniului local se poate realiza, de asemenea, creșterea atractivității zonelor rurale, atât pentru populația rurală cât și pentru turiști. O mai bună recunoaștere și protecție a moștenirii culturale și naturale ar duce la intensificarea gradului de identificare al populației rurale cu zonele în care trăiesc și a dorinței acestora de a rămâne în spațiul rural, diminuând astfel dorința de a emigra către zonele urbane.

Obiectiv(e) de dezvoltare rurală - III obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă.

Obiectiv(e) specific(e) al(e) măsurii:

- Reducerea disparităților între mediul urban și mediul rural
- Creșterea atractivității teritoriului prin dezvoltarea și îmbunătățirea mediului ambient și a potențialului turistic;
- Îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor prin accesul la infrastructură și servicii culturale;
- Conservarea și perpetuarea moștenirii rurale și a tradițiilor locale;
- Conservarea culturii și spiritualității specifice teritoriului;
- Creșterea numărului de locuri de muncă la nivelul teritoriului.

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013

- P6 promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție:

- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Domenii de intervenție secundare:

- 5C) Facilitarea furnizării și a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deșeurilor, a reziduurilor și a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei;

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare - sprijinul acordat dezvoltării infrastructurii și serviciilor culturale contribuie în mod esențial la dezvoltarea inovării pe cuprinsul teritoriului. Accesul la servicii și infrastructură culturală crează premiza educării și inovării. De asemenea, conservarea tradițiilor, a culturii și spiritualității conduce la rezolvarea provocărilor prezentului și viitorului prin metode tradiționale adaptate la nou, generând inovare.

Mediul și clima - prin dezvoltarea culturii se asigură capacitatea unei înțelegeri mai bune a nevoilor de protejare a mediului și a provocărilor privind schimbările climatice. De asemenea, prin conservarea moștenirii rurale, se pot aplica practici tradiționale și metode prietenoase cu mediul, pentru a genera creștere în economia, ca alternativă pentru soluțiile moderne.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: Măsura M8/6B este complementară cu măsura M7/6B Investiții în realizarea serviciilor și infrastructurii educaționale, sociale și medicale, deoarece centrele multiscop dezvoltate prin intermediul măsurii M7/6B pot fi dezvoltate în continuare prin extinderea cu activități culturale finanțate prin măsura M8/6B.

Sinergia cu alte măsuri din SDL: Măsura M8/6B este sinergică cu măsurile M4/6A, M5/6A, M6/6B, M7/6B, M10/6C și M9/3A/6B ducând la realizarea priorității P6, care promovează incluziunea socială, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale de pe teritoriul GAL.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează îmbunătățirea condițiilor de viață a populației, dar și conservarea patrimoniului cultural și spiritual existent. Prin asigurarea accesului la cultură, crește nivelul de educație al populației și determină spiritul antreprenorial, dar și capacitatea de a se dezvolta. Totodată, prin conservarea patrimoniului cultural și spiritual, crește nivelul de atractivitate a teritoriului, atât pentru locuitori, cât și pentru dezvoltarea turismului. Caracterul inovativ al acestei măsuri este determinat chiar de tipul acțiunilor eligibile, respectiv acțiunile pentru conservarea tradițiilor și a moștenirii rurale, conservarea moștenirii culturale și spirituale, precum și centrele integrate pentru populația romă, care se realizează pentru prima dată pe cuprinsul teritoriului. De asemenea, îmbinarea între construcția sau modernizarea infrastructurii culturale și acțiunile de protecție a mediului prin reabilitare termică și utilizarea de energie din surse regenerabile reprezintă o soluție inovativă care aduce valoare adăugată teritoriului realizând simultan două obiective prioritare pentru strategia GAL.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația națională și europeană aplicabilă sub-măsurii 7.6 prevăzută în PNDR

Legislația națională și europeană aplicabilă din Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală

Legea 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată cu modificările și completările ulterioare;

Legea 10/1995 privind calitatea în construcții, republicată cu modificările și completările ulterioare;

Hotărâre 28/2008 privind aprobarea conținutului-cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice, precum și a structurii și metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiective de investiții și lucrări de intervenții

Hotararea 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice
Alte reglementari aplicabile în domeniu.

Legea 334/2002 Legea bibliotecilor

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți:

- Unitatile Administrativ Teritoriale și asociațiile acestora conform legislației naționale în vigoare;
- ONG-uri care au ca scop protejarea/ promovarea obiectivelor culturale;
- Unități de cult conform legislației în vigoare;
- Persoane fizice autorizate/ societăți comerciale care dețin în administrare obiective de patrimoniu cultural de utilitate public și interes local.

Beneficiarii indirecți:

- Populația teritoriului GAL;
- Minoritatea romă.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Acțiuni eligibile:

- Înființare/modernizare și dotare infrastructură pentru conservarea tradițiilor și a moștenirii rurale (sate tematice, stâne tradiționale, etc.);
- Înființare/modernizare și dotare centre culturale (biblioteci, cămine culturale, case de cultură etc.), inclusiv eficientizarea energetică și/sau utilizarea de surse de energie alternative;
- Restaurarea, conservarea și/sau dotarea așezămintelor monahale și a bisericilor de patrimoniu sau de interes local, inclusiv accesibilizarea acestora prin construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces;
- Restaurarea, conservarea și dotarea clădirilor/monumentelor din patrimoniul cultural imobil de interes local (case memoriale, monumente, castele, etc.);
- Înființare/modernizare și dotare centre integrate socio-culturale pentru populația romă (activități artistice, teatru, activități creative etc.);

Acțiuni neeligibile:

- Contribuția în natură;
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;
- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;

- Solicitantul trebuie să dețină drept real principal/ de administrare (în cazul ONG-urilor) asupra terenurilor sau clădirilor care fac obiectul investiției;
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin măsură;
- Investiția trebuie să fie în corelare cu orice strategie de dezvoltare locală a comunei (dacă este cazul);
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea și oportunitatea acesteia;

8. Criterii de selecție (vor fi detaliate în sub-criterii în cadrul Ghidurilor Solicitantului)

- Criteriul gradului de acoperire a populației deservite
- Criteriul acțiunilor inovative - care se realizează pentru prima dată în teritoriul GAL
- Criteriul valorii adăugate a investițiilor - mai multe tipuri de acțiuni culturale desfășurate
- Criteriul deservirii minorităților, tinerilor sau femeilor

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **100%** din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele negeneratoare de venit și **90%** din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele generatoare de venit și nu va depăși:

- 200.000 Euro/proiect

Sprijinul pentru proiectele generatoare de venit se va acorda conform R(UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis, iar valoarea totală a ajutoarelor de minimis primite pe perioada a 3 ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de 200.000 Euro/ beneficiar.

Având în vedere costurile necesare implementării proiectelor, care presupun în majoritatea cazurilor investiții cu construcții-montaj, precum și dotarea cu echipamente, valoarea sprijinului public a fost stabilită la maximum 200.000 Euro.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	5.000
5C	Totalul investițiilor	2000 Euro
Indicatori specifici		
Locuri de muncă create		0
Populația dezavantajată care beneficiază de servicii/infrastructuri finanțate		100

M10/6C - ASIGURAREA ACCESIBILITĂȚII, UTILIZĂRII ȘI CALITĂȚII TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR ÎN TERITORIUL GAL

Tipul măsurii: INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

În prezent există o conectivitate slabă la internet în bandă largă în anumite zone ale teritoriului, atât în ceea ce privește acoperirea cât și viteza (acces redus la viteză broadband) cauzată atât de lipsa unei infrastructuri moderne TIC, cât și de veniturile slabe ale populației rurale care se confruntă, implicit, cu un nivel scăzut de aptitudini TIC.

Modernizarea infrastructurii TIC și a serviciilor de comunicații în comunitățile locale va facilita o participare mai intensă a populației din spațiul rural la procesul de creștere economică, ducând astfel la reducerea disparităților legate de calitatea serviciilor dintre zonele rurale și centrele urbane.

Măsura își propune să dezvolte serviciile online și implementarea sistemelor e-guvernare (de tipul : sisteme online de emitere avize, platforme colaborative, diverse aplicații on-line), care să faciliteze accesul locuitorilor din mediul rural la informație, la plata obligațiilor fiscale, toate acestea conducând la reducerea diferențelor urban-rural în ceea ce privește calitatea serviciilor. De asemenea, măsura urmărește îmbunătățirea competențelor digitale (alfabetizare digitală) prin creșterea conținutului digital și a infrastructurii TIC.

Obiectiv(e) de dezvoltare rurală - III obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă.

Obiectiv(e) specific(e) al(e) măsurii:

- Reducerea disparităților între mediul urban și mediul rural prin asigurarea serviciilor TIC;
- Îndeplinirea condițiilor pentru dezvoltarea mediului economic pe cuprinsul teritoriului și crearea de locuri de muncă, prin dezvoltarea utilitatilor și a serviciilor TIC necesare;
- Îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor prin dezvoltarea și îmbunătățirea accesului local la serviciile TIC;
- Creșterea numărului de locuri de muncă la nivelul teritoriului.

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013

- P6, promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale, paragraful (1), litera c - infrastructura de bandă largă, inclusiv construirea, îmbunătățirea și extinderea acesteia, infrastructura pasivă de bandă largă și furnizarea accesului la banda largă, precum și soluții publice de e-guvernare;

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție:

- 6C) Sporirea accesibilității, a utilizării și a calității tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în zonele rurale

Domenii de intervenție secundare:

- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare - sprijinul acordat dezvoltării serviciilor TIC este esențial pentru dezvoltarea socio-economică a teritoriului. Asigurarea infrastructurii de comunicații în bandă largă determină

accesul populației și a mediului economic la un spectru de informație foarte vast, oferind posibilitatea de dezvoltare prin transferul de cunoștințe și bune practici, dar și o capacitate superioară de a soluționa provocările prin inovare.

Mediul și clima - în vederea dezvoltării durabile a comunităților rurale de pe cuprinsul teritoriului, în sensul unei mai bune înțelegeri a asumării angajamentelor de mediu și a provocărilor privind schimbările climatice. De asemenea, utilizarea soluțiilor informatice determină economisirea materialelor consumabile care substituie aceste servicii și care generează deșeuri și determină poluarea mediului.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: -

Sinergia cu alte măsuri din SDL: Măsura M10/6C este sinergică cu măsurile M4/6A, M5/6A, M6/6B, M7/6B, M8/6B și M9/3A/6B pentru că toate contribuie la îndeplinirea priorității P6, care promovează incluziunea socială, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în teritoriul GAL.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează îmbunătățirea condițiilor de viață pentru populație și asigurarea accesului la serviciile TIC în vederea realizării unei dezvoltări durabile. Existența infrastructurii TIC determină atragerea companiilor, făcând posibilă crearea de noi locuri de muncă și dezvoltarea economică a teritoriului, furnizarea de servicii sanitare și îmbunătățirea educației și a accesului la serviciile publice. De asemenea, soluțiile de e-guvernare asigură substituirea serviciilor clasice, care generează un consum de timp, de resurse umane și materiale suplimentar.

Caracterul inovativ al măsurii este dat în primul rând de tipul acțiunilor eligibile, care aduc pentru prima dată la nivelul unor comunități infrastructura în bandă largă, iar la nivelul teritoriului servicii de e-guvernare inexistente în acest moment. De asemenea, se vor crea pentru prima dată servicii TIC care vor crește nivelul de trai, dezvoltarea mediului de afaceri și vor diminua diferențele dintre mediul rural și cel urban.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația națională și europeană aplicabilă din Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți:

- Unitatile Administrativ Teritoriale și asociațiile acestora conform legislației naționale în vigoare - pentru serviciile de e-guvernare;
- Instituții publice de pe cuprinsul teritoriului - pentru serviciile de e-guvernare;
- IMM, ce se încadrează în categoria întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) conform legislației în vigoare Legea 346/2004, ce activează sau urmează să activeze în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor.
- GAL Podișul Tarnavelor;
- ONG-uri;

Beneficiarii indirecți:

- Populația teritoriului GAL;
- Agenți economici de pe teritoriul GAL.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. *Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile*

Acțiuni eligibile:

- Realizarea/modernizarea infrastructurii necesare asigurării serviciilor de e-guvernare pentru populație și/sau mediul de afaceri (ghişee virtuale pentru servicii fiscale, registre online, servicii de ocupare pentru resursele umane, platforme de informare pulice, etc.);
- finanțarea sistemelor de software necesare;
- instalarea elementelor de rețea și a facilităților asociate acestora e.g.: switch local digital și routere, echipamente IT, periferice, etc.
- investiții în dotarea cu echipamente IT în domeniile e-educatie, e-incluziune, e-sanatate, e-cultura.
- achiziții de echipamente IT: laptop, desktop, eBook Reader, etc., periferice, sisteme software necesare.

Acțiuni neeligibile:

- Cumpărarea de teren și/sau de imobile;
- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie;
- Achiziționarea de bunuri second-hand (utilizate);
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;

7. *Condiții de eligibilitate*

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin măsură;
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea și oportunitatea ;
- .

8. *Criterii de selecție (vor fi detaliate în sub-criterii în cadrul Ghidurilor Solicitantului)*

- Criteriul gradului de acoperire a populației deservite
- Criteriul acțiunilor inovative - care se realizează pentru prima dată în teritoriul GAL
- Criteriul deservirii minorităților, tinerilor sau femeilor
- Criteriul investițiilor/serviciilor care deservesc mediul de afaceri

9. *Sume (aplicabile) și rata sprijinului*

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **100%** din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele negeneratoare de venit și **90%** din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele generatoare de venit și nu va depăși:

- 20.000 Euro/proiect

Sprijinul pentru proiectele generatoare de venit se va acorda conform R(UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

ajutoarelor de minimis, iar valoarea totală a ajutoarelor de minimis primite pe perioada a 3 ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de 200.000 Euro/ beneficiar.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă
6C	Populație netă care beneficiază de servicii TIC	200
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	200

M3/3A - ACȚIUNI DE PROMOVARE ÎN SCOPUL ADERĂRII LA SCHEME DE CALITATE PENTRU PRODUSE AGRICOLE ȘI ALIMENTARE

Tipul măsurii: SERVICII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Măsura are ca principal scop dezvoltarea unor produse competitive pe piața locală și regională, care să se bucure de un brand recunoscut și care să pună pe hartă teritoriul GAL ca fiind o sursă de produse de calitate.

Corelare cu analiza SWOT: în ciuda potențialului pe anumite domenii ale agriculturii (pomicultură, zootehnie, produse locale tradiționale), teritoriul nu se poate lăuda cu produse cu înaltă valoare adăugată. Măsura contribuie la completarea lanțurilor valorice din teritoriu, prin facilitarea cooperării între actorii de pe lanțurile valorice. Scopul măsurii este de a încuraja certificarea produselor locale pentru a atenua unul dintre punctele slabe ale teritoriului: insuficiența promovare a produselor alimentare locale din carne și lapte, și a produselor de panificație, și pentru a elimina un alt punct slab: produsele locale nu sunt înregistrate ca marcă și nu există un control al calității. Această intervenție se bazează pe faptul că există produse locale, cu potențial comercial care pot reprezenta zona, ceea ce constituie un punct forte al teritoriului.

Obiectiv(e) de dezvoltare rurală - I Favorizarea competitivității agriculturii

Obiectiv(e) specific(e) al(e) măsurii:

- Îmbunătățirea și creșterea competitivității sectorului agro-alimentar prin creșterea valorii adăugate a produselor agricole și alimentare;
- Stimularea asocierii și conștientizarea fermierilor asupra beneficiilor aderării la o schemă de calitate;
- Diversificarea producției, ajustarea profilului, nivelului și calității producției la cerințele pieței;
- Creșterea populației ocupate la nivelul teritoriului.

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013

- P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură

Măsura corespunde obiectivelor art. 5 din Reg. (UE) nr. 1305/2013

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție:

- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare - Încurajarea participării fermierilor și formelor asociative ale acestora la scheme de calitate, va facilita procesele inovatoare în sectorul agro-alimentar, prin interconectarea pe filiera de produs a fermierilor și procesatorilor, care determină transferul de bune practici, idei și concepte noi.

Mediul și clima - Prin participarea în cadrul schemelor de calitate, fermierii trebuie să respecte cerințele specifice acestora, care integrează condițiile privind eco-condiționalitatea și măsurile de înverzire, determinând efecte benefice pentru mediu și climă. De asemenea, fermierii din sectorul zootehnic participanți la schemele de calitate vor respecta cerințele privind managementul deșeurilor, care determină reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac în agricultură.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: măsura M3/3A este complementară cu M1/2A Investiții pentru creșterea performanței exploatațiilor agricole și M2/2B Sprijinirea instalării tinerilor fermieri, deoarece prin criteriile de selecție ale acestor două măsuri se acordă prioritate solicitanților care propun realizare de produse agro-alimentare cu care vor participa la o schemă de calitate finanțată prin intermediul măsurii M3/3A.

Sinergia cu alte măsuri din SDL: măsura M3/3A contribuie alături de măsurile M1/2A Investiții pentru creșterea performanței exploatațiilor agricole și 7 la îndeplinirea priorității P3 care promovează organizarea lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează principalul sector economic și ocupația majorității populației, respectiv sectorul agro-alimentar. Adăugarea de plus valoare produselor agricole conduc la dezvoltarea economică a teritoriului prin obținerea de venituri suplimentare pentru fermieri și procesatorii produselor agricole.

Caracterul inovativ al măsurii este determinat de existența pentru prima dată a acestui tip de finanțare pe cuprinsul teritoriului, dar și de creșterea competitivității exploatațiilor și unităților de procesare prin comercializarea de produse cu valoare adăugată ridicată și calitate superioară.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația națională și europeană aplicabilă din Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală

Reg. nr. 1151/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 noiembrie 2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare

Reg. (CE) nr. 510/2006 al Consiliului privind protecția indicațiilor geografice și a denumirilor de origine ale produselor agricole și alimentare)

Ordinul MADR nr. 724/2013 privind atestarea produselor tradiționale

Ordinul MADR nr. 394/2014 privind atestarea produselor alimentare obținute conform rețetelor consacrate românești

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți: Firme specializate care au în domeniul de activitate, activitatea pentru care se solicită finanțarea.

Beneficiari indirecți:

- Fermierii din teritoriul GAL cu potențial de aderare la o schemă de calitate.
- populația teritoriului GAL.

5. Tip de sprijin

- Sprijinul se acordă sub formă de de rambursare a costurilor eligibile suportate și plătite efectiv.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Acțiuni eligibile:

- întocmirea și/sau depunerea dosarelor de aplicație în vederea aderării la o schemă de calitate europeană sau națională;
- acțiuni de animare,
- organizare întâlniri,
- culegere informații/date,
- identificarea produselor cu o anumită tipicitate din teritoriul GAL,
- determinarea zonei de protecție în baza dovezilor istorice,
- elaborare studiu necesar dosarului de candidatură pentru aderarea la o schemă de calitate. etc.

Acțiuni neeligibile:

- cheltuieli pentru investiții;

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Proiectul trebuie să se realizeze în teritoriul GAL și să se adreseze fermierilor și producătorilor din teritoriul GAL;
- Solicitantul are prevăzut în obiectul de activitate activități specifice domeniului pentru care solicită finanțarea;
- Solicitantul dispune de capacitate tehnică și financiară necesare derulării activităților specifice;
- Solicitantul demonstrează prin activitățile propuse și cerințele formulate pentru resursele umane alocate acestora, oportunitatea și necesitatea proiectului;
- Solicitantul dispune de personal calificat, propriu sau cooptat în domeniu;

8. Criterii de selecție (vor fi detaliate în sub-criterii în cadrul Ghidurilor Solicitantului)

- Principiul identificării a cel puțin 2 produse cu potențial de a fi sprijinite prin măsura dedicată schemelor de calitate;
- Principiul realizării de cel puțin o acțiune de animare într-o localitate din cadrul GAL;
- Principiul realizării a minim 1 dosar de candidatură pentru schema de calitate

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Intensitatea sprijinului public nerambursabil va fi de 100%.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă
3A)	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători	2
Indicatori specifici		
Locuri de muncă create		0
Numarul de produse identificate ca participante la scheme de calitate		2

M9/3A/6B - COOPERAREA ORIZONTALĂ ȘI VERTICALĂ PENTRU ASOCIEREA AGRICULTORILOR

Tipul măsurii: SERVICII

INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Cooperativele și grupurile de producători au un rol important în mai buna corelare dintre ofertă și cerințele de piață și în furnizarea unei eficiențe mărite prin planificarea în comun a producției, creșterea valorii adăugate a acesteia prin procesare, dar și comercializarea în comun a unor cantități de produse care asigură competitivitate pe piață. Această măsură a fost propusă, având în vedere nevoia identificată în urma analizei diagnostic de o mai bună integrare a producătorilor agroalimentari pe piață și la nivelul lanțurilor alimentare, în vederea facilitării legăturilor dintre producătorii primari, procesatori și comercianți, asigurând o accesibilitate crescută a consumatorilor la produse agroalimentare, creșterea competitivității sectorului agro-alimentar și pentru a distribui profitul pe întreg lanțul alimentar, astfel încât fermierii să nu fie defavorizați în relațiile cu procesatorii și comercianții.

Obiectiv(e) de dezvoltare rurală:

- I Favorizarea competitivității agriculturii.
- III Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă

Obiectiv(e) specific(e) al(e) măsurii:

- Îmbunătățirii performanței și a viabilității fermelor și a sectorului agro-alimentar prin integrarea pe orizontală a producției în cadrul formelor asociative;
- Transferul de cunoștințe și promovarea cooperării prin integrarea pe verticală actorilor din lanțul alimentar;

Măsura contribuie la prioritatea/prioritățile art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013

- P3: Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură
- P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale

Măsura corespunde obiectivelor art. 35 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 - Cooperare

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție:

- 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale
- 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Domenii secundare:

- 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea creșterii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare - Acțiunile de cooperare la nivelul teritoriului au un rol important în transferul de know-how și adoptarea de tehnologii și procese moderne în rândul fermierilor și antreprenorilor din domeniile agro-alimentar. Cooperarea stimulează interacțiunile de grup, schimburile de experiență, practicile și ideile care pot acționa ca un catalizator pentru procesul de inovare. Prin aplicarea de noi idei, metode și principii, prin interacțiune, fermierii, antreprenorii și angajații acestora devin mai receptivi la concepte noi și mai înclinați să aplice tehnologii și practici inovatoare în domeniul lor de activitate.

Mediul și clima - Un rol deosebit de important în înțelegerea și asumarea de către fermieri a acțiunilor de adaptare la efectele schimbărilor climatice și de reducere a concentrației de GES din atmosferă (limitarea emisiilor din agricultură, generate de activități cheie precum producția animalieră și utilizarea îngrășămintelor, cât și intensificarea activității de sechestrare a carbonului) îl deține cooperarea și lucrul în comun, atât prin transferul de cunoștințe cât și prin necesitatea adaptării la noi standarde, prin creșterea dimensiunii. Operațiunile sprijinite pot de asemenea deveni un pilon important pentru adaptarea sectorului agricol la schimbările climatice, oferind totodată soluții eficiente și inovative cum ar fi soiuri rezistente la secetă, tehnici și sisteme cu un număr limitat de intervenții asupra solului, contribuind astfel la reducerea pierderilor de apă și a degradării solului și la conservarea și promovarea patrimoniului genetic local. Încurajarea cooperării între fermieri vizează un transfer mai elocvent și o deschidere a fermierilor de a adopta noi practici ce contribuie la o mai bună protecție a mediului și adaptare la schimbările climatice. De asemenea, comercializarea produselor alimentare obținute la nivel local, prin lanțuri scurte și prin piețe locale poate avea efecte pozitive asupra mediului și climei prin reducerea consumului de energie și, implicit, a emisiilor de GES.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: măsura M9/3A/6B este complementară cu măsurile M1/2A Investiții pentru creșterea performanței exploatațiilor agricole și M2/2B Sprijinirea instalării tinerilor fermieri, deoarece cooperativele agricole sau grupurile de producători care se formează prin accesarea măsurii de cooperare au prioritate pentru accesarea celor două măsuri, fapt demonstrat de criteriile de selecție specifice ale acestora. Aceeași complementaritate se realizează și cu măsurile de finanțare M4/6A Încurajarea antreprenoriatului și înființarea de activități non-agricole și M5/6A Investiții în activități non-agricole pentru dezvoltarea teritoriului, datorită faptului că solicitanții care au prioritate în selecția proiectelor pentru aceste două măsuri sunt cei care fac parte dintr-o platformă de dezvoltare la nivel local, cum ar fi dezvoltarea integrată a unei comunități care sprijină operatorii de turism de la nivel local prin asigurarea de produse puse la dispoziție de producători locali.

Sinergia cu alte măsuri din SDL: măsura M9/3A/6B contribuie alături de măsurile M1/2A și M3/3A la îndeplinirea priorității P3, care promovează organizarea lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură. În același timp, măsura M9/3A/6B contribuie alături de măsurile M4/6A, M5/6A, M6/6B, M7/6B, M8/6B și M10/6C la îndeplinirea priorității P6.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Implementarea măsurii la nivelul teritoriului GAL vizează creșterea economică în sectoarele agro-alimentar și non-agricol, prin asocierea fermierilor, inclusiv a agenților economici din domeniul turismului. Astfel, prin asocierea fermierilor se realizează cooperarea acestora pe

orizontală între actorii din lanțul de aprovizionare în vederea stabilirii și dezvoltării de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale. De asemenea, prin cooperarea între agenții economici, se urmărește organizarea de procese de lucru comune și partajarea instalațiilor și a resurselor pentru dezvoltarea și comercializarea de servicii turistice.

Caracterul inovativ al măsurii este asigurat de domeniul de activitate al măsurii, care se realizează pentru prima dată la nivelul teritoriului și care valorifică atât potențialul economic, cât și resursele naturale în vederea dezvoltării economice.

3. *Trimiteri la alte acte legislative*

Legislația națională și europeană aplicabilă măsurii 16 prevăzute în PNDR

Legislația națională și europeană aplicabilă din Ghidul solicitantului pentru participarea la selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală

Legea nr. 566/2004 a cooperatiei agricole

Ordonanța nr. 37/2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice

Ordonanța nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații

4. *Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)*

Beneficiari direcți:

- PARTENERIATELE constituite în baza unui ACORD DE COOPERARE din cel puțin un partener din categoriile de mai jos și cel puțin un fermier sau un grup de producători/o cooperativă care își desfășoară activitatea în sectorul agricol/pomicol:
  - Fermieri (persoane fizice și / sau entități cu formă de organizare juridică);
  - Microîntreprinderi și întreprinderi mici;
  - Organizații neguvernamentale;
  - Consilii locale;
  - Unități școlare (inclusiv universitățile de profil), unități sanitare, de agrement și de alimentație publică.

Beneficiari indirecți:

- Fermierii
- Agenții economici din sectorul non-agricol
- Populația de pe cuprinsul teritoriului

5. *Tip de sprijin*

- Rambursare a cheltuielilor eligibile efectuate și plătite, inclusiv pentru activitățile pregătitoare;
- Plată în avans pentru cheltuieli de investiții, cu condiția constituirii unei garanții bancare corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu articolul 45(4) și articolul 63 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2014;

6. *Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile*

În cadrul măsurii sunt sprijinite cheltuielile prevăzute în planul de marketing/studiu, necesare pentru atingerea obiectivelor propuse, din următoarele categorii:

- **Cheltuieli privind costurile generale ale proiectului**

Pentru această categorie de cheltuieli intensitatea sprijinului este de 100% iar acestea trebuie să se încadreze în maximum 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd construcții - montaj și în limita a 5% pentru proiectele care

prevăd investiții în achiziții simple sau acțiuni specifice măsurii M9/3A/6B.

- **Costurile de funcționare a cooperării**

Pot fi efectuate după semnarea contractului, nu vor depăși 20% din valoarea maximă a sprijinului acordat pe proiect și pot cuprinde:

- Cheltuieli de transport și de subzistență ale coordonatorului și partenerilor, legate de activitățile parteneriatului, conform legislației naționale;
  - Onorarii ale personalului (de exemplu angajat salariat în vederea asigurării activității de secretariat etc.);
  - Cheltuieli legate de închirierea spațiilor de desfășurare a întâlnirilor parteneriatului, închiriere sediu, achiziție echipamente IT și alte dotări necesare desfășurării cooperării.
- Pentru costurile de funcționare a cooperării intensitatea sprijinului este de 100%.

- **Costuri directe ale proiectelor specifice corelate cu planul proiectului, inclusiv costuri de promovare, și pot cuprinde:**

- Cheltuieli de promovare inclusiv pagina web, broșuri, pliante, bannere, promovare platită prin social media și alte rețele de publicitate, radio și televiziune, chirii standuri de prezentare, personalizare echipamente, personalizare auto;
- Este sprijinită promovarea lanțului scurt și a pieței locale.

Orice material promoțional sau activitate trebuie să crească gradul de informare al potențialilor clienți cu privire la existența lanțului scurt, respectiv pieței locale, și la beneficiile pe care le pot avea dacă achiziționează produse pe această cale (de exemplu - produse mai proaspete, sprijinirea economiei locale, reducerea efectelor dăunătoare asupra mediului etc.).

Un proiect nu poate conține doar acțiuni de promovare. Promovarea nu poate fi decât o componentă secundară a unui proiect.

Pentru această categorie de cheltuieli intensitatea sprijinului este de 100%.

- **Cheltuieli de marketing legate de etichetarea și ambalarea produsului** (concept graphic realizarea de ambalaje, etichete pentru produsul ce va fi comercializat prin intermediul lanțului scurt/pieței locale), creare/achiziționare marcă înregistrată (cheltuielile legate de achiziționarea mărcii înregistrate nu pot depăși 5% din valoarea cheltuielilor eligibile), cheltuieli pentru protejarea mărcii înregistrate (nu mai mult de 5% din valoarea cheltuielilor eligibile).

Acestea vor respecta intensitatea maximă de 70% (conform Anexei 1 din Reg EU 1305/2013- aferent art. 17, alin 2).

- **Investiții în construcții aferente activității de producție, procesare și/comercializare (modernizare, construcție), echipamente, utilaje** necesare implementării proiectului așa cum rezultă din planul proiectului, inclusiv mijloace de transport adecvate activității descrise în proiect;

Se va respecta intensitatea maximă aferentă submăsurii/submăsurilor din care fac parte operațiunile (conform Anexei 1 din Reg EU 1305/2013).

- **Cheltuieli legate de chirii** pentru: echipamente, utilaje, mijloace transport marfă, standuri de comercializare, imobile necesare desfășurării activității descrise în proiect (altele decât sediu) etc.

Pentru această categorie de cheltuieli intensitatea sprijinului este de 100%.

- **Aplicații software** adecvate activității descrise în proiect;
  - **Cheltuieli cu onorarii** ale partenerilor, colaboratorilor externi, aferente activităților descrise în proiect și prestări servicii de către aceștia sau alte persoane/entități, inclusiv cheltuielile aferente salariului/onorariului coordonatorului de proiect, reprezentantului legal al liderului de proiect, după caz.
- Pentru această categorie de cheltuieli intensitatea sprijinului este de 100%.

Cheltuieli non-eligibile:

- proiecte ale agenților economici sau fermierilor individuali;
- proiecte ale parteneriatelor din alte sectoare de activitate decât cel agricol.
- cheltuielile cu achiziționarea de bunuri și echipamente „second hand”;
- cheltuieli cu achiziția mijloacelor de transport pentru uz personal și pentru transport persoane;
- construcția sau modernizarea locuinței și sediilor sociale (birourile și alte spații care nu sunt aferente activității de producție);
- cheltuieli neeligibile în conformitate cu art. 69, alin (3) din R (UE) nr. 1303/2013.

Ajutorul se va plăti în conformitate cu normele de ajutor de stat corespunzătoare, dacă este cazul.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili pentru acțiunile respective;
- Solicitantul va depune un acord de cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea;
- Solicitantul nu este în stare de faliment ori lichidare;
- Pentru proiectele legate de lanțurile scurte de aprovizionare, solicitantul va depune un studiu/plan, privitor la conceptul de proiect privind lanțul scurt de aprovizionare;
- Pentru proiectele legate de piețele locale, solicitantul va prezenta un concept de marketing adaptat la piața locală care să cuprindă, dacă este cazul, și o descriere a activităților de promovare propuse;

8. Criterii de selecție (vor fi detaliate în sub-criterii în cadrul Ghidurilor Solicitantului)

- Criteriul acțiunilor în domenii inovative (realizate pentru prima dată la nivelul teritoriului);
- Criteriul numărului de parteneri, cu prioritate pentru parteneriatele mari;
- Criteriul integrării acțiunilor la nivelul unei platforme de dezvoltare;
- Criteriul proiectelor complexe, care propun mai multe activități decât minimul necesar.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei sub-măsuri este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile și nu va depăși:

- 7.000 Euro/proiect

Având în vedere costurile relativ scăzute ale proiectelor, în special datorită faptului că sunt realizate la nivel local, precum și mărimea redusă a grupurilor țintă, valoarea maximă/proiect a fost stabilită la 7.000 Euro.

În cazul în care planul de proiect include, acțiuni/investiții care sunt eligibile în cadrul altor măsuri prevăzute în Reg 1305/2013, atunci intensitatea sprijinului acordat pentru acestea va respecta rata maximă aferentă din Anexa 1 Reg 1305/2013.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă
3A	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători	5
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	100
2A	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți	5

CAPITOLUL VI: Descrierea complementarității și/ sau contribuției la obiectivele altor strategii relevante (naționale, sectoriale, regionale, județene etc.)

Strategia de dezvoltare a GAL-ului Podișul Târnavelor vizează dezvoltarea economică și socială a zonei, luând în considerare nu numai nevoile și problemele, dar și complementaritatea cu diverse alte programe de dezvoltare, atât la nivel local, cât și regional, respective național. Complementaritatea cu aceste programe este necesară pentru dezvoltarea armonioasă și strategică a zonei și a regiunii.

Prin măsurile sale, SDL este complementară Strategiei Naționale de Competitivitate 2014-2020², prin contribuția la țintele acesteia: „*Reducerea suprafeței cultivate în regim de subzistență*” și „*Dublarea productivității muncii în agricultură în 2020 față de nivelul actual de 4.328 euro (VAB/UAM) (2010-2012)*” prin încurajarea, prin M1/2A - Investiții pentru creșterea performanței exploatațiilor agricole și a valorii adăugate a produselor agricole, M3/3A - Acțiuni de promovare în scopul aderării la scheme de calitate pentru produse agricole și alimentare și M9/3A/6B - Cooperarea orizontală și verticală pentru asocierea agricultorilor, a unei agriculturi performante cu plus-valoare generată în teritoriu.

Prin M10/6C Asigurarea accesibilității, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor în teritoriul GAL, SDL este complementară Strategiei Naționale privind Agenda Digitală pentru România³, răspunzând liniei strategice de dezvoltare Construirea rețelelor backhaul de nouă generație și a infrastructurii backbone.

Prin M7/6B Investiții în realizarea serviciilor și infrastructurii educaționale, sociale și medicale este complementară cu POCU, în special măsura 5.2, deoarece este focalizată pe activități integrate care să combată excluziunea socială în rândul grupurilor dezavantajate (îndeosebi cele de etnie romă). Însă POCU este un program în care posibilitatea investițiilor este foarte limitată, astfel încât măsura M5 permite realizarea acestor investiții și continuarea activităților din cadrul lor prin proiecte POCU.

Măsurile propuse pentru atingerea priorității P6 Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale se integrează Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020⁴.

Prin implementarea măsurii M7/6B Investiții în realizarea serviciilor și infrastructurii educaționale, sociale și medicale, SDL contribuie la atingerea obiectivelor pachetului integrat pentru combaterea sărăciei⁵ lansat de Guvernul României pentru a răspunde unei serii de obiective din Strategia Europa 2020, și anume diminuarea ratei părăsirii timpurii a școlii și promovarea incluziunii sociale prin reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.

Prin implementarea măsurii M8/6B - Investiții pentru protejarea patrimoniului cultural și a moștenirii locale, SDL contribuie la atingerea obiectivelor Strategiei sectoriale în domeniul

---

² http://www.minind.ro/PROPUNERI_LEGISLATIVE/2014/SNC_2014_2020.pdf

³

http://www.ancom.org.ro/uploads/links_files/Strategia_nationala_privind_Agenda_Digitala_pentru_Romania_2020.pdf

⁴ http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/2016/StrategyVol1RO_web.pdf

⁵ <http://gov.ro/ro/stiri/premierul-ciolo-pentru-combaterea-saraciei-este-nevoie-de-utilizarea-eficienta-a-fondurilor-i-de-umanitate>

culturii și patrimoniului național pentru perioada 2014 - 2020⁶, în ce privește îmbunătățirea și extinderea accesului publicului la monumentele istorice și promovarea cunoașterii acestora prin intermediul noilor tehnologii; susținerea valențelor coezive ale monumentelor istorice, ca factori de incluziune socială, de agregare a diferitelor grupuri sociale în jurul acestora, considerate ca repere culturale și identitare.

În stabilirea măsurilor au fost analizate Strategia județeană a Mureș, precum și strategiile celor 14 UAT-uri implicate în parteneriatul GAL. Măsurile completează inițiativele propuse de autoritățile publice județene și locale.

---

⁶ http://www.cultura.ro/uploads/files/STRATEGIA_%20SECTORIALA_IN_DOMENIUL_CULTURII_2014-2020.pdf

CAPITOLUL VII: Descrierea planului de acțiune

Tip activitate	Responsabili	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10	S11	S12	S13	S14	S15
Semnarea contractului de finanțare cu AFIR	Președinte GAL															
Angajarea personalului GAL conform noilor atribuții	Președinte GAL, reprezentanți AGA/ Comitet director															
Realizarea procedurilor de lucru	Personal angajat (<i>director executiv, expert accesare fonduri</i>)/ servicii externalizate (consultanță)															
Animarea teritoriului	Personal angajat (<i>animator</i>)/servicii externalizate (<i>producție materiale publicitare și informative, servicii organizare evenimente</i>)															
Lansarea apelurilor de selecție: <i>măsurile de infrastructură socială (M7/6B) și infrastructură broadband (M10/6C) vor fi lansate primele</i>	Personal angajat (<i>expert accesare fonduri, animator, director executiv</i>)															
Verificarea conformității,	Personal angajat (<i>expert accesare fonduri, director</i>)															

eligibilității și evaluarea proiectelor primite	executiv)/servicii externalizate (consultanță)															
Selecția proiectelor	Comitet de Selecție															
Analiza și soluționarea contestațiilor	Comitet de Constații															
Verificarea conformității cererilor de plată	Personal angajat (expert accesare fonduri, director executiv) / servicii externalizate(consultanță)															
Monitorizarea implementării proiectelor	Personal angajat (expert accesare fonduri, director executiv)/ servicii externalizate(consultanță)															
Participarea la evenimentele RNDR și/ sau REDR	Președinte GAL, personal angajat															
Evaluaarea SDL: în afara termenelor propuse de GAL, se va face și oricând la solicitarea AMPNDR sau AFIR	Personal angajat (director executiv)/ servicii externalizate(consultanță)															
Raportare către AFIR și alte autorități	Personal angajat (director executiv)/ servicii externalizate(consultanță)															

Prin M 431.2, în perioada anterioară de programare, nu au fost achiziționate resurse materiale, acestea fiind oferite cu titlu gratuit de partenerii din GAL.

Nevoile financiare pentru implementarea SDL vor fi acoperite în cea mai mare parte prin bugetul alocat cheltuielilor de funcționare și animare (SM19.4), care va fi definitivat după încheierea procesului de selecție.

Principalele tipuri de cheltuieli ce se vor realiza la nivelul GAL sunt:

- Cheltuieli de personal;
- Cheltuieli pentru servicii de consultanță tehnică și financiară și expertiză legată de implementarea SDL;
- Cheltuieli aferente sediului administrativ al GAL (închirierea și dotarea);
- Cheltuieli pentru organizarea întâlnirilor GAL și ale comitetului de selecție;
- Cheltuieli pentru comunicare, transport și utilități;
- Cheltuieli pentru echipamente și consumabile necesare funcționării GAL;
- Costuri de audit;
- Costuri legate de monitorizarea și evaluarea implementării SDL;
- Cheltuieli de participare la activitățile rețelei naționale și Rețelei Europene de Dezvoltare Rurală;
- Cheltuieli cu achiziția unui mijloc de transport;
- Cheltuieli ocazionate de utilizarea, întreținerea, asigurarea mijlocului de transport achiziționat, precum și orice alte cheltuieli conexe;
- Instruirea și/sau dezvoltarea competențelor angajaților GAL privind implementarea SDL;
- Instruirea liderilor locali din teritoriul GAL privind implementarea SDL prin seminarii și grupuri de lucru;
- Cheltuieli materiale pentru animare (activități de promovare sau informare) etc.

Alte venituri ale Asociației provin din: cotizații ale membrilor, donații individuale, direcționarea a 2% din impozitul pe venit de către persoanele fizice, granturi UE, granturi de la organizații internaționale, activități economice desfășurate de Asociație, alte surse prevăzute de lege.

CAPITOLUL VIII: Descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei

Metodologia consultării partenerilor locali aplicată la nivelul parteneriatului creat a fost conturată în jurul principiilor participative în dezvoltarea locală, prin implicarea factorilor interesați în procesele de informare, consultare, participare la luarea deciziilor și diseminare a rezultatelor obținute. Consultările au vizat toate etapele majore ale procesului de elaborare a strategiei, de la stabilirea etapelor, conținutului și calendarului de activități aferent și a factorilor importanți care să fie implicați, la elaborarea proceselor de comunicare la nivelul actorilor din teritoriu cu privire la implementarea activităților de pregătire a strategiei.

Acestei etape i s-a adăugat cea de formare a echipei de lucru la nivelul parteneriatului și de trecere la fazele propriu zise de elaborare a strategiei: culegere și analiză de date, analiza SWOT și diagnoza, elaborarea direcțiilor principale de dezvoltare și prioritizarea acestora.

Etapa a treia a procesului de elaborare a strategiei a constat într-o discutare detaliată a obiectivelor și măsurilor propuse și de identificare și înțelegere a mecanismelor necesare implementării lor: mecanismul de implementare a strategiei, mecanismul de comunicare-informare cu beneficiarii, structura organizațională a GAL-ului, sistemul de gestionare, monitorizare, evaluare și control, precum și a resurselor existente și a celor necesare implementării strategiei.

Pașii care au fost urmați de către parteneriat sunt următorii:

1. Identificarea persoanelor-resursă (cu care s-a colaborat). În acest sens, parteneriatul a beneficiat de serviciile unei firme de consultanță, care a elaborat, împreună cu partenerii, studii pentru realizarea analizei diagnostic a teritoriului, Strategia de Dezvoltare Locală, precum și Dosarul de Candidatură;
2. Pregătirea materialelor de prezentare a programului Leader și gruparea lor în vederea prezentării în cadrul întâlnirilor ce au avut loc la inițiativa leader-ului și sub coordonarea firmei de consultanță;
3. Animarea fiecăreia dintre cele 14 UAT-uri care fac parte din GAL, prin intermediul activității: informare asupra obiectivelor proiectului, activităților care vor fi desfășurate, tipurile de măsuri ce vor fi cuprinse în SDL, distribuie de chestionare, desfășurate în Coroisânmărtin (22.02.2016), Suplac (22.02.2016), Bahnea (23.02.2016), Mica (23.02.2016), Gănești (24.02.2016), Băgaciu (24.02.2016), Adămuș (25.02.2016), Cucerdea (25.02.2016), Iernut (29.02.2016), Cuci (29.02.2016), Bogata (02.03.2016), Bichiș (02.03.2016), Ogra (03.03.2016) și Sînpaul (03.03.2016).

În procesul de elaborare a Strategiei de Dezvoltare Locală, au fost realizate următoarele activități:

1. realizarea de studii pentru determinarea potențialului de dezvoltare a zonei;
2. organizarea întâlnirilor partenerilor: cele 3 întâlniri ale partenerilor la nivelul teritoriului s-au realizat în data de 19 februarie 2016 în comuna Ogra cu participarea a 15 persoane, în data de 17 martie 2016 în comuna Sînpaul, unde au participat 13 persoane, și în data de 22 aprilie 2016 în comuna Sînpaul, unde au participat 15 persoane. Minutele și listele de prezență de la aceste întâlniri se regăsesc în Anexa 6 la SDL.
3. organizarea de acțiuni de animare în fiecare comună pentru sensibilizarea actorilor locali;

4. servicii de consultanță în vederea elaborării strategiei de dezvoltare la nivelul teritoriului ocupat de Grupul de Acțiune Locală;
5. realizarea Dosarului de Candidatură.

Cercetarea la nivelul comunelor partenere în vederea identificării potențialului s-a realizat prin distribuirea în teritoriu a unor **chestionare** structurate pe 4 categorii de întrebări privind: Teritoriul, Populația, Activitățile economice, Organizarea socială și instituțională. Chestionarele de identificare a potențialului teritoriului au avut ca grup țintă persoane care activează în: Administrația publică, Servicii publice, Sectorul privat, Societatea civilă. Întrebările au fost elaborate diferențiat, în funcție de specificul fiecărei categorii de respondenți, în vederea realizării analizei diagnostic a teritoriului. În Anexa 6 la SDL sunt incluse câte un model din cele 4 tipuri de chestionare utilizate, precum și centralizarea datelor obținute. Această centralizare a fost necesară în vederea determinării potențialului zonei și obținerea de informații privind caracteristicile principale, potențialul de dezvoltare a zonei și identificarea de domenii de activitate locale specifice.

Totodată, au fost obținute informații privind oportunități și idei de dezvoltare a zonei prin realizarea de proiecte, care au fost cuprinse în cadrul analizei SWOT.

În etapa de animare s-a respectat, aplicat și încurajat principiul egalității de șanse și gen la toate nivelurile sale, atât din punct de vedere al realizării activităților propuse, cât și în ceea ce privește echipa de implementare. Structura de personal propusă include o paletă bogată și variată de expertize atât din punct de vedere al vârstei și experienței, cât și din punct de vedere al echilibrului de gen și respectării diversității. Pentru a aplica în practică aceste principii, măsuri de asigurare a egalității de șanse au fost abordate în organizarea activităților de animare și consultare a partenerilor: a fost încurajată participarea femeilor și a persoanelor reprezentând grupuri vulnerabile, realizând o politică afirmativă, în vederea combaterii inegalității șanselor pe piața muncii a femeilor și grupurilor dezavantajate; furnizarea acțiunilor de animare și consultare s-a realizat printre toate persoanele interesate fără discriminare pe criterii de vârstă, sex, rasă, origine etnică, județ, apartenență politică sau religioasă etc.

CAPITOLUL IX: Organizarea viitorului GAL - Descrierea mecanismelor de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei

MECANISMUL DE GESTIONARE A SDL

Grupul de Acțiune Locală, beneficiar al inițiativei Leader, are sarcina de a elabora strategia de dezvoltare și este responsabil de implementarea sa. GAL-ul este constituit de un ansamblu de parteneri publici și privați care elaborează și realizează împreună strategia care contribuie la dezvoltarea unui teritoriu rural de dimensiune locală.

Prin urmare, GAL-ul va deține o structură organizațională corespunzătoare, care satisface toate funcțiile prevăzute:

- consolidarea capacității actorilor locali relevanți de a dezvolta și implementa operațiunile, inclusiv promovarea capacităților lor de management al proiectelor;
- conceperea unei proceduri de selecție nediscriminatorii și transparente și a unor criterii obiective în ceea ce privește selectarea operațiunilor, care să evite conflictele de interese, care garantează că cel puțin 51% din voturile privind deciziile de selecție sunt exprimate de parteneri care nu au statutul de autorități publice și permite selecția prin procedură scrisă;
- asigurarea, cu ocazia selecționării operațiunilor, a coerenței cu strategia de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, prin acordarea de prioritate operațiunilor în funcție de contribuția adusă la atingerea obiectivelor și țințelor strategiei;
- pregătirea și publicarea de cereri de propuneri sau a unei proceduri permanente de depunere de proiecte, inclusiv definirea criteriilor de selecție;
- primirea și evaluarea cererilor de finanțare;
- primirea și verificarea conformității cererilor de plată depuse;
- selectarea operațiunilor, stabilirea cuantumului contribuției și prezentarea propunerilor către organismul responsabil pentru verificarea finală a eligibilității înainte de aprobare;
- monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității și a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă.

În scopul garantării punctelor de mai sus, structura organizațională a GAL trebuie să posede următoarele competențe și capacități: capacități administrative și financiare: organizare, abilități de a asigura realizarea funcțiilor tehnice, administrative și contabile; persoane calificate pentru anumite responsabilități.

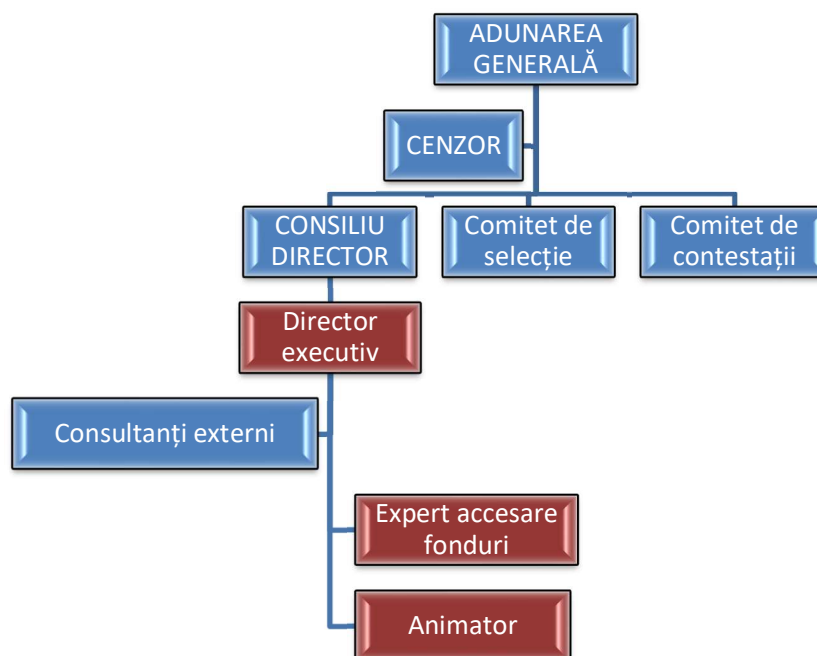
Pentru desfășurarea eficientă a activităților specifice, personalul operațional angajat al GAL-ului în baza unor contracte individuale de muncă de cel puțin 4 ore va fi alcătuit cel puțin din următoarele persoane:

- ✓ Director executiv - responsabil cu coordonarea personalului angajat și activitatea curentă a GAL (implementarea strategiei și a planului adoptate). Directorul executiv este direct responsabil de mobilizarea resurselor financiare necesare desfășurării activității asociației, de gestionarea acestor resurse, cu respectarea prevederilor statutare; responsabil cu activitățile de monitorizare; în cazul în care unul dintre angajați se află în conflict de interese, poate prelua atribuții în ce privește evaluarea cererilor de finanțare și a conformității cererilor de plată.

- ✓ Expert accesare fonduri - responsabil cu verificarea, evaluarea și selecția proiectelor ce se vor implementa, numărul persoanelor care vor ocupa această poziție fiind stabilit în funcție de complexitatea activităților la nivelul GAL; în vederea respectării principiului celor patru ochi în procesul de verificare, în cazul în care este angajată o singură persoană pe această poziție, o altă persoană din personalul angajat al GAL poate prelua aceste atribuții cu actualizarea fișelor de post; are atribuții în evaluarea conformității cererilor de plată;
- ✓ Animator - desfășoară activități de animare pentru promovarea acțiunilor GAL; îndeplinește funcții administrative; are atribuții în evaluarea cererilor de finanțare și a conformității cererilor de plată.

Atribuțiile corespunzătoare fiecărei funcții din cadrul echipei de implementare a SDL se vor constitui în Anexa 8 la SDL.

În funcție de exigențe vor fi angajați consultanți externi sau experți tehnici pe perioadă determinată cu competențe specifice dobândite în agricultură (pentru proiectele care impun intervenții în agricultură), inginerie (pentru proiectele care prevăd construcții sau infrastructură), turism (pentru proiectele care privesc dezvoltare turismului), dezvoltare rurală, transversale pentru toate tipurile de proiecte (management de proiect, achiziții) etc. Totodată, Primăriile comunelor implicate în GAL vor pune la dispoziție o persoană care să mențină relația cu GAL-ul, de obicei din cadrul serviciului de secretariat. În cazul în care Primăria va fi beneficiarul unui proiect finanțat prin intermediul GAL, va fi desemnat un funcționar al primăriei, în afara reprezentului legal (primarul), care va fi responsabil cu implementarea, monitorizarea și verificarea îndeplinirii obiectivelor proiectului.

Organizarea apelurilor de propuneri de proiecte

Organigrama Grupului de Acțiune Locală

Luând în calcul prioritățile și măsurile stabilite prin strategia de dezvoltare a teritoriului și fondurile necesare estimate conform bugetului propus, GAL va organiza apeluri de primire a propunerilor de proiecte pentru finanțare. GAL va face publice termenele limită stabilite pentru depunerea proiectelor, precum și condițiile de finanțare și sumele disponibile pentru fiecare apel de propuneri de proiecte, conform fișelor de măsuri aferente strategiei.

Lansarea apelurilor pentru primirea propunerilor de proiecte

Se va realiza pe baza unei Fișe a apelului. Aceasta va conține minimum următoarele informații: Codul apelului de proiecte pentru care se lansează apelul; Măsura în cadrul căreia se primesc propunerile de proiecte; Data limită până la care se primesc propunerile de proiecte; Tipul/tipurile de aplicanți eligibili; Criteriile de eligibilitate ale propunerilor de proiecte; Criteriile de selecție și punctajele aferente; Sursa unde sunt disponibile ghidul solicitantului, modelul dosarului de aplicație, precum și alte informații relevante pentru potențialii aplicanți (adresă, număr de telefon, număr de fax și site); Calendarul estimativ al procedurilor de evaluare și selecție; Calendarul estimativ al sesiunilor de informare, promovare, pregătire a propunerilor de proiecte; Alte informații relevante; Datele de contact ale persoanelor responsabile de comunicarea cu potențialii beneficiari la nivelul GAL.

Sprijin pentru potențialii aplicanți

Pe durata cuprinsă între lansarea apelului de primire a propunerilor de proiecte și termenul limită de primire a propunerilor de proiecte, personalul GAL responsabil de informare și promovare va oferi clarificări potențialilor beneficiari interesați care vor fi făcute publice cel puțin pe pagina web a GAL și în format tipărit pus la dispoziția potențialilor beneficiari cu ocazia altor întâlniri la nivelul teritoriului. În măsura în care se constată la nivelul teritoriului nevoia de asistență tehnică de specialitate în elaborarea proiectelor (principii generale de elaborare a unui proiect), cu sprijinul unor consultanți externi pe termen scurt, se pot organiza scurte sesiuni introductive pe tema elaborării proiectelor la nivelul teritoriului.

Depunerea și primirea propunerilor de proiecte

Proiectele pot fi depuse fie direct, la sediul GAL, cel mai târziu la data și ora limită anunțate, fie expediate prin poștă, cu confirmare de primire (expedierea fiind înregistrată prin ștampila poștei pe plic, cel mai târziu la data limită anunțată), primesc un număr de înregistrare/cod de identificare și intră în procesul de evaluare pentru finanțare.

Verificarea eligibilității aplicanților și a propunerilor de proiecte (conformitatea administrativă) și evaluarea proiectelor

După depunerea și înregistrarea lor în baza de date, propunerile de proiecte trec printr-un proces de verificare realizat de angajații GAL cu atribuțiuni în acest sens.

Toate proiectele care sunt considerate eligibile trec într-o fază ulterioară de evaluare tehnică și financiară. Evaluarea urmărește analiza în detaliu a mai multor elemente care să conducă la realizarea unui proiect cu impact pozitiv asupra dezvoltării teritoriului. Echipa de evaluatori va cuantifica punctajul aferent fiecărui proiect, urmând să fie selectate proiectele cu cel mai mare punctaj, în limita alocării financiare disponibile. În măsura în care se constată că este necesar, GAL poate angaja consultanți pe termen scurt care să-i sprijine în activitatea de evaluare tehnică și financiară a propunerilor de proiecte eligibile.

Selecția proiectelor va fi realizată de către un Comitet de Selecție, format din membri GAL. În ceea ce privește selecția proiectelor în cadrul GAL, se va aplica regula „dublului cvorum”, respectiv pentru validarea voturilor este necesar ca în momentul selecției să fie prezenți cel

puțin 50% dintre parteneri, din care peste 50% să fie din mediul privat și societatea civilă, cu condiția ca fiecare reprezentare a fiecărui sector să nu depășească 49% din totalul membrilor comitetului de selecție.

Implementarea proiectelor

În etapa de implementare a proiectelor, angajații GAL vor primi cererile de plată intermediare și finale din partea beneficiarilor, vor realiza verificarea conformității administrative a acestora, iar dacă acestea sunt conforme, vor fi depuse la AFIR în vederea autorizării plății.

MECANISMUL DE MONITORIZARE A SDL ȘI A PROIECTELOR SELECTATE DE GAL

Planul de monitorizare al SDL va avea scopul de a verifica efectivă realizare a intervențiilor și evaluarea impactului lor social-economic în raport cu obiectivele urmărite. Acțiunile de monitorizare se vor concentra în principal asupra aspectelor financiare și fizice ale realizărilor și de aceea instrumentul principal va fi reprezentat de indicatori care furnizează indicații precise asupra diverselor aspecte ale programării privind corespondența, relevanța, eficiența, eficacitatea, impactul și sustenibilitatea acțiunilor.

Corespondența: luând în considerare previziunile din proiect, permite evaluarea raportului dintre cele prevăzute și cele realizate.

Pertinența: evaluată anterior corența dintre nevoile de context și implementarea proiectului, precum și compatibilitatea dintre mijloace și finalitate, și coerența și compatibilitatea dintre diversele obiective specifice ale proiectului, analiza ulterioară se va orienta spre cercetarea coerenței interne dintre acțiunile proiectate și realizate și obiectul general al proiectului.

Eficiența: se vor evalua rezultatele obținute în raport cu resursele utilizate. În special, se vor analiza acțiunile și cheltuielile efectuate pentru a le realiza. Unde este posibil se va căuta să se compare parametrii de cost (pentru achiziții, lucrări și personal) cu cele ale altor proiecte similare. Indicatorii utilizați vor fi atât de tip tehnic (conformitatea realizărilor cu standardele prevăzute), cât și de tip economic (costuri ale materiei prime, ale personalului, de gestiune, de organizare). Se va acorda o atenție specială la nivel de eficiență organizațională și relațională dintre diverșii actori implicați (responsabil de proiect, parteneri locali, beneficiari).

Eficacitate: în vederea obținerii unui proiect bine definit, obiectivele specifice au fost evaluate pentru a fi „măsurabile”. În fazele ulterioare, se va măsura gradul de îndeplinire a obiectivelor, ținând cont de indicatorii privind cantitatea și tipologia beneficiarilor, a acțiunilor și a sistemului de gestiune.

Impact: măsurând evaluarea impactului transformărilor care derivă din stimuli produși de proiect asupra teritoriului de referință, o astfel de monitorizare poate interveni doar pe termen mediu și lung. Se vor putea oricum evalua transformările directe, strâns legate de proiect și prevăzute ca obiective cu caracter general, și cele indirecte, și rareori previzibile, legate de aspecte mai ample de context, cum ar fi schimbările de la nivel politic, social, economic, cultural, antropologic, tehnologic și de mediu.

Sustenibilitate: este parametrul pentru evaluarea capacității subiecților locali de a urmări acțiunile în mod autonom după finalizarea proiectului. Sustenibilitatea va fi evaluată la nivel politic-instituțional, al operatorilor și al beneficiarilor.

MECANISMUL DE EVALUARE A SDL

Evaluarea implementării SDL reprezintă o sarcină obligatorie pentru GAL-uri, conform art. 34 din Reg. (UE) nr. 1303/2013. Astfel, va fi elaborat un Plan de Evaluare care va descrie modalitatea prin care se va realiza evaluarea SDL.

Evaluarea la nivelul GAL a implementării strategiei se va realiza pe 2 paliere:

- ✓ evaluare internă, realizată de personalul GAL și de organele statutare de conducere ale GAL pe baza metodologiei minimale prezentate anterior;
- ✓ evaluare externă independentă (realizată de către experți externi independenți) pe baza unei metodologii agreată de către GAL.

MECANISMUL DE CONTROL A SDL

Sistemul de control elaborat de Grupul de Acțiune Locală în scopul garantării unei utilizări corespunzătoare a finanțărilor, în linie cu regulile de eficiență și conformitate respectă principiile unei definiri clare, alocării și separării funcțiilor în cadrul GAL, exercitării eficace a unor funcții și informării organului abilitat cu privire la efectuarea sarcinilor și la mijloacele implicate în realizarea acțiunilor. Prin intermediul previziunii adoptării pistei de control respective, sistemul de control permite verificarea:

- corespondența dintre datele sintetice certificate de AFIR pentru fiecare înregistrare a cheltuielilor și documentația justificativă păstrată la sediu sau la beneficiarii finali;
- alocarea și transferul resurselor comunitare și naționale disponibile.

În acest mod, pista de control satisface condițiile principale conform cărora GAL-ul va încerca să se asigure că:

1. la propriul nivel de gestiune sunt disponibile documente procedurile de selecție a beneficiarilor, rapoarte privind verificările efectuate asupra proiectelor finanțate.
2. în declarațiile de cheltuieli efectiv efectuate, informațiile sunt sistematizate conform unui buget care indică pentru fiecare operațiune fiecare rubrică de cheltuieli și care conduc la alcătuirea unei sume totale;
3. este elaborată o listă a operațiunilor aprobate în cadrul acordării contribuției în care au fost indicate fiecare operațiune, beneficiarii, data acordării contribuției, sumele angajate și plătite, perioada cheltuielii, cheltuiala totală pe măsură;
4. este garantat accesul la documente pentru personalul autorităților de control, al structurilor care efectuează verificări asupra sistemelor de gestiune și de control.

Prin urmare, GAL-ul va urmări să:

- documenteze toate fazele procedurale implementate pentru acordarea contribuțiilor și adjudecarea de bunuri/ servicii și controalele aferente;
- se utilizeze un sistem contabil corespunzător, capabil să înregistreze fiecare plată efectuată și să demonstreze corespondența directă cu un document contabil justificativ;
- să realizeze un sistem conform de arhivare a informațiilor legate de controale și cu documentația aferentă pentru a le putea pune la dispoziție pentru orice operațiune de control și verificare la nivel superior.

Se vor efectua rapoarte de verificare pe teren. Programarea vizitelor (controalelor) va trebui să aibă în vedere anumite principii, cum ar fi: eficiența unor astfel de demersuri, păstrarea bunelor relații, verificarea doar a aspectelor legate de proiect etc.

CAPITOLUL X: Planul de finanțare al strategiei

Valoarea totală a Strategiei de Dezvoltare Locală a GAL Podișul Târnavelor în prima etapă este de 1.641.262 Euro.

Planul de finanțare al SDL este constituit din:

Componenta A - Valoarea aferentă teritoriului și populației acoperite de parteneriat, respectiv 19,84 Euro/locuitor și 985,37 Euro/km², reprezentând 1.641.262 Euro.

Componenta B - Valoarea aferentă nivelului de calitate va fi obținută în urma procesului de evaluare și selecție, exprimată în Euro.

Conform prioritărilor stabilite pentru dezvoltarea teritoriului GAL Podișul Târnavelor, 60,62% din valoarea componentei A a strategiei este alocată P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale, iar în cadrul acesteia cea mai mare alocare a fost stabilită pentru măsura M5/6A Încurajarea antreprenoriatului și dezvoltarea activităților non-agricole (270.000 Euro).

Alocările financiare pentru fiecare măsură au fost stabilite având în vedere analiza diagnostic și prioritățile stabilite pentru dezvoltarea teritoriului, observându-se faptul că alocările pentru componenta private și socială sunt considerabil mai mari decât finanțarea proiectelor derulate de către autoritățile publice. Acest lucru este în concordanță cu modul de constituire a parteneriatului pentru dezvoltarea teritoriului în care 66,67% este reprezentat de parteneri sociali și agenți economici.

Intensitățile finanțărilor pentru fiecare măsură au fost stabilite având în vedere posibilitățile reduse de cofinanțare a proiectelor, dar și restricțiile stabilite prin Anexa II a Regulamentului 1305/2013.

De asemenea, sprijinul forfetar pentru măsurile de instalare tineri fermieri (M2/2B) și încurajarea antreprenoriatului și înființarea de activități non-agricole (M5/6A) a fost stabilit sub pragurile din PNDR, având în vedere că planurile de afaceri vor fi implementate utilizând resurse locale umane și materiale, care determină valori scăzute pentru realizarea obiectivelor. Un alt domeniu pentru care s-a alocat o sumă importantă este cel al serviciilor și infrastructurii educaționale, sociale și medicale, pentru că acest domeniu asigură atât serviciile de bază pentru populația locală, cât și incluziunea socială a grupurilor defavorizate, care contribuie la reducerea disparităților dintre mediul urban și rural.

Costurile de funcționare și de animare pentru SDL reprezintă 20% din costurile publice totale efectuate pentru această strategie.

Planul de finanțare se constituie Anexa 4 la SDL.

CAPITOLUL XI: Procedura de evaluare și selecție a proiectelor depuse în cadrul SDL

GAL lansează pe plan local, folosind mijloacele de informare mass-media, apeluri de selecție a proiectelor, conform priorităților descrise în strategie. Apelul se adresează potențialilor beneficiari din aria de acoperire a GAL. Apelul de selecție se lansează cu minim 30 de zile înainte de data limită de depunere a ofertelor.

Procesul de selecție a proiectelor depuse spre finanțare către Grupul de Acțiune Locală va avea următorul parcurs: proiectele vor fi preluate de către un secretariat format din angajații asociației, care le vor verifica din punct de vedere a eligibilității și documentației; un grup de lucru format din angajații GAL și consultanți externi vor trece la evaluarea proiectelor în baza criteriilor de selecție propuse în fișele de măsuri și vor elabora rapoarte de evaluare; rapoartele de evaluare împreună cu documentația suport va fi supusă deciziei finale către un comitet format din membrii GAL, denumit **Comitet de selecție a proiectelor**.

Comitetul de selecție a proiectelor va fi format din reprezentanți ai partenerilor din Grupul de Acțiune Locală, propuși și votați de către Consiliul Director. Comitetul de selecție va avea următoarele **responsabilități principale**: se implică direct în promovarea programului de finanțare către potențialii beneficiari; studiază rapoartele de evaluare și decide cu privire la proiectele care vor fi finanțate în cadrul strategiei de dezvoltare a teritoriului; raportează Adunării Generale cu privire la stadiul implementării strategiei.

Comitetul va avea 7 membri titulari și 7 membri supleanți, reprezentând diversele categorii de parteneri, astfel încât partenerii privați să fie reprezentați în proporție de 57,14%. Cei 7 membri vor fi din următoarele categorii: 3 reprezentanți ai administrației publice; 3 reprezentanți ai sectorului privat; 1 reprezentant al societății civile. Președintele asociației este și președintele comitetului de selecție.

Ședințele sunt convocate de către Președintele Comitetului de selecție și secretariatul este asigurat de către personalul asociației. Sunt invitați să participe la ședințe cei 7 membri titulari cu drept de vot, iar în condițiile în care aceștia nu pot participa, vor informa Președintele și vor delega membri supleanți. În situațiile excepționale în care nici membrul titular, nici supleantul său nu pot participa, ei pot delega, prin procură, dreptul lor de vot către un alt membru al Comitetului de selecție. La selecția proiectelor se va aplica regula „dublului cvorum”, fiind necesar ca în momentul selecției să fie prezenți cel puțin 50% din membrii comitetului de selecție, din care peste 50% să fie din mediul privat și societate civilă. Dacă unul dintre proiectele depuse pentru selecție aparține unuia dintre membrii comitetului de selecție, persoana/organizația în cauză nu are drept de vot și nu va participa la întâlnirea comitetului respectiv.

Se va publica un Raport de Selecție, pe site-ul GAL și la sediul acestuia, comunicându-se termenul de depunere a contestațiilor și modalitatea în care pot fi depuse contestații. În baza Raportului de selecție publicat, GAL notifică în scris potențialii beneficiari cu privire la rezultatul evaluării proiectului. Analiza contestațiilor privind eligibilitatea proiectelor se va face de către directorul executiv al GAL, care predă cazul spre rezolvare la Comisia de contestații. În urma evaluării contestațiilor, Comisia de Contestații întocmește un raport de contestații, pentru fiecare măsură în parte, care va cuprinde rezultatul contestațiilor, în urma căruia se va realiza Raportul de Selecție rectificat. După parcurgerea procedurii de selecție și după caz, a celei de departajare, Comitetul de Selecție elaborează Raportul de Selecție aprobat de Președintele GAL. În termen de 2 zile lucratoare de la verificarea raportului de selecție

aprobat sau primirea raportului de selectie rectificat GAL va notifica solicitantii privind rezultatele procesului de selectie, cu exceptia solicitantilor care au fost deja notificati ca urmare a aprobarii raportului de selectie partial.

Tabel cu componența Comitetului de Selecție :

PARTENERI PUBLICI 42,86%		
PARTENER	FUNCTIA IN CS	OBSERVATII
Comuna Adămuș	Titular	Administratie publica
Comuna Cucerdea	Titular	Administratie publica
Comuna Cuci	Titular	Administratie publica
<i>Comuna Bichiș</i>	<i>Supleant</i>	<i>Administratie publica</i>
<i>Comuna Bogata</i>	<i>Supleant</i>	<i>Administratie publica</i>
<i>Comuna Ogra</i>	<i>Supleant</i>	<i>Administratie publica</i>
PARTENERI PRIVATI 42,86%		
AGRO CEREAL SRL	Titular	Turism
PAVEL FLAVIUS PFA	Titular	Zootehnie
SUCIU CRISTIAN II	Titular	Agrofitotehnie
<i>BARTA IOANA PFA</i>	<i>Supleant</i>	<i>Turism</i>
<i>RUCAS CONSTRUCT SRL</i>	<i>Supleant</i>	<i>Construcții</i>
<i>TIBI'S SECURITY</i>	<i>Supleant</i>	<i>Pază și protecție</i>
SOCIETATE CIVILA 14,28%		
ASOCIATIA CULTURAL UMANITARA A ROMILOR SANPALA	Titular	Interesele minorității rome
ASOCIATIA BICAGRO	<i>Supleant</i>	<i>Formă asociativă în domeniul zootehniei</i>

CAPITOLUL XII: Descrierea mecanismelor de evitare a posibilelor conflicte de interese conform legislației naționale

Legislația Uniunii Europene definește conceptul „conflictului de interese” în scopul punerii în aplicare a bugetului general al UE. În acest sens, beneficiarii de fonduri publice, naționale și europene, trebuie să adopte o serie de măsuri în vederea evitării conflictului de interese care conduce la încălcarea principiilor transparenței, egalității de tratament și/ sau nediscriminării. În legislația națională, prevederi privind conflictul de interese se regăsesc într-o serie de acte normative, iar conform legii 161/2003, *„prin conflict de interese se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative”*.

Conflictul de interese apare atunci când membrul fondator sau angajatul GAL are un interes personal care influențează sau pare să influențeze îndeplinirea atribuțiilor lor sale oficiale cu imparțialitate și obiectivitate. Interesele private ale membrul fondator sau angajatul GAL pot include un beneficiu pentru sine sau pentru familia sa, pentru rudele sale apropiate, pentru prieteni, pentru persoane sau organizații cu care acesta a avut relații politice sau de afaceri. Interesul personal se poate referi și la orice datorii pe care membrul fondator sau angajatul GAL le are față de persoanele enumerate mai sus.

În vederea evitării conflictului de interese, orice persoană care face parte din structurile de verificare a proiectelor, care este angajată în orice fel de relație profesională sau personală cu promotorul de proiect sau are interese profesionale sau personale în proiect, poate depune proiecte, cu obligația de a prezenta o declarație în scris în care să explice natura relației/ interesul respectiv și nu poate participa la procesul de selecție a proiectelor. Respectarea acestor obligativități va fi verificată de structurile teritoriale ale Autorității de Management/ Agenției de Plăți.

Pentru a garanta transparența în procesul decizional și pentru a evita orice potențial conflict de interese, conform organigramei și atribuțiilor propuse în capitolul IX este evidentă separarea responsabilităților.

Se va elabora un document de politică referitor la conflictele de interese va aborda mai multe aspecte, în special: să consacre un capitol distinct declarațiilor privind absența conflictului de interese; să includă trimiteri la oferirea de cadouri și la ospitalitate, care pot fi, de asemenea, considerate a fi stimulente, fie că intervin în timpul, înainte, după încheierea procedurii; să garanteze faptul că entitatea ține o evidență a conflictelor apărute, astfel încât să poată furniza probe cu privire la modul în care acestea au fost abordate și cu privire la măsurile corespunzătoare adoptate; să includă trimiteri la sancțiunile care decurg din conflictele de interese nedeclarate.

Documentul de politică legat de conflictele de interese va fi unul dintre documentele de bază pe care le va primi personalul în momentul în care își preiau responsabilitățile în domeniu.